

SKOVEN

4/21
APRIL

UDGIVET AF DANSK SKOVFORENING

ISUZU
THE PICK-UP
PROFESSIONALS

WWW.ISUZU.DK

NY ISUZU D-MAX BEDRE END NOGENSINDE FØR

NY
MODEL

D **E** Forbrug: EU-norm WLTP 12,2 - 10,9 km/l
ved blandet kørsel. CO₂: 216 - 241 g/km.

FREM RAGENDE TRÆKKAPACITET

Markedets ledende trækcapacitet. ALLE D-MAX modeller kan leveres med en fleksibel træk anordning, og må trække op til 3,5 Tons

NYTTELAST PÅ 1 TON +

D-MAX har én af klassens højeste laste-
evner, med en nyttelast på 1 TON +

(udstyrsvariationer kan påvirke dette)

SIKKERHED I TOP

Isuzu D-Max er udstyret med alt det
nyeste indenfor sikkerhedssystemer,
og har opnået alle 5 stjerner i den
nyeste 2020 EURO NCAP test.

Nye bæredygtighedskrav 114

En ny lov kræver at energitræ kommer fra bæredygtig skovdrift. Varmeværkerne vil derfor snart kræve mere dokumentation for skovdriften. Og hvis savværkerne sælger resttræ til fyring, vil de samme krav komme herfra. En enkel måde at opfylde kravene på er at certificere skovdriften.

Urørt skov giver minimal klimagevinst 118

En undersøgelse fra Københavns Universitet viser at urørt skov er en minimal gevinst for klimaet. Selv om en urørt skov opsuger CO₂ fra atmosfæren, så nedbrydes næsten lige så meget ved og derved frigøres CO₂ igen.

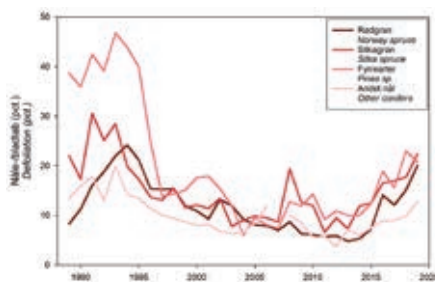
Mere urørt skov i statsskovene 120

Det er politisk besluttet at udlægge knapt 9000 ha mere urørt skov i statsskovene. Der er lavet udkast til nye retningslinjer for naturgenopretning i de skove der nu skal være urørt.

Skov bidrager til rent vand 123

Skov bidrager til mange af FN's verdensmål, bl.a. ved at sikre rent drikkevand med meget lidt kvælstof og pesticider. Mængde og kvalitet af vandet påvirkes af skovdriften.

Fakta om de danske skove 126

Debat om skovdriften kræver pålidelige data. De leveres gennem Skovstatistikken der udarbejdes hvert år af Københavns Universitet. Her findes data om areal, træarter, hugst, dødt ved, vedmasse, ejerforhold og meget andet. (Figuren viser udviklingen i nåletab for de vigtigste nåletræarter 1989-2019).

Nyt om planteværnsmidler 129
Alternativer til glyphosat 130

Fra temadag om planteværn arrangeret af Danske Juletræer. Der er en del pesticider hvor der sker ændringer i godkendelsen i år, og nogle udgår. Glyphosat vil måske blive forbudt om nogle år, og der laves forsøg med at finde alternative metoder (det er svært).

Skoventreprenørerne 2020 132

Årsberetning fra skoventreprenørerne i DM&E Skov. Skovdriften har ikke været påvirket af coronaen. Bæredygtig skovdrift, krav til flisproduktion og klima har været vigtige emner.

Biodiversitet i dyrket skov 134

Ny håndbog giver introduktion til biodiversitet i produktionskov og mange konkrete råd til at fremme biodiversiteten. Målgruppen er praktikere og studerende.

Markedet for pyntegrønt 136

Markedet for juletræer og klippegrønt i 2020 var præget af corona. Der blev stort set solgt ud, og salgspriserne steg en smule. Markedet for træer af høj kvalitet er begrænset, og priserne er for lave – laver vi for meget beskæring og topskudsregulering?

Ny PEFC skovstandard 138

Nye regler vedtaget.

Kort nyt
Corona giver flere skovbesøg 139
Norlund med overskud 140
Rold Skov Savværk i minus 141

Kronospan overskud 142
Klimastatistik marts 2021 143
Danish Hardwood regnskab 143
Forslag om nyt museum 143

Forår i Hansted
Fredskov ved
Gedved.

Skoven. April 2021. 53. årgang.
ISSN 0106-8539.

Udkommer 11 gange om året, omkring den 20.-25. i hver måned, bortset fra juli. Abonnenter på Skoven modtager desuden nyhedsbrevet Skoven-nyt ca. 3-4 gange om måneden.

Udgiver: Dansk Skovforening,
Amalievej 20, 1875 Frederiksberg C,
tlf. 33 24 42 66, fax 33 24 02 42.
Postgiro 9 00 19 64.
Bankkonto: 2208-0381-537-323
E-mail: info@skovforeningen.dk
Hjemmeside: www.skovforeningen.dk

Redaktion: Søren Fodgaard, ansvh.
Liselotte Nissen, annoncer og abonnenter.
E-mail: sf@skovforeningen.dk, hhv.
lln@skovforeningen.dk

Direkte indvalg:
Tlf. 33 78 52 16 (Søren Fodgaard),
Tlf. 33 78 52 15 (Liselotte Nissen).

Abonnement: Pris 690 kr. inkl. moms (2021).
Medlemmer af foreningen modtager bladet som en del af medlemskabet.

Skovejende medlemmer af foreningen kan tegne abonnemeter til medarbejdere mv. til en pris af 610 kr. Studerende og elever kan tegne abonnement på særlige vilkår. Kontakt redaktionen for nærmere oplysninger.

Udland: Abonnement kan tegnes overalt i verden. Kontakt redaktionen for nærmere oplysninger.

Annoncer: Rekvirér vores mediabrochure med oplysninger om priser, formater, oplag, indstik mv.

Indlevering: Artikler til Skovens maj nummer skal indleveres inden 29. april. Annoncer bør indleveres inden 3. maj. Eftertryk med kildeangivelse (Skoven nr. XX) tilladt. Ved artikler af navngivne forfattere skal forfatteren give accept af eftertryk.

DANSKE MEDIERS
OPLAGSKONTROL

Kontrolleret oplag for perioden
1. juli 2019 - 30.
juni 2020: 2680.
Medlem af
Danske Medier.

Tryk: Step Print Power

Direktørskifte i SLS A/S Niels Peter Dalsgård Jensen fratræder

Som led i et glidende generationsskifte fratræder *Niels Peter Dalsgård Jensen* som direktør d. 1/9 2021 og skovfoged Bjarke Brandt Helms tiltræder som direktør.

Bjarke var i perioden 2013-2014 i studiepraktik hos SLS. Han har siden starten af 2018

været ansat som skovfoged i SLS med kundeansvar for en række ejendomme og sammen med skovfoged Jan Østergaard haft ansvaret for SLS' juletræsproduktion.

Niels Peter forbliver i SLS frem til august 2023, hvor Niels Peter bliver 67 år. Niels Peter vil fortsat have titel af skovrider og fortsat varetage pasningen af de skove, som Niels Peter i dag har kundeansvar for. Han vil desuden tage sig af PEFC, frednings- og publikumspolitik, relationer til offentlige myndigheder og NGO'er samt deltage i SLS' mange andre aktiviteter.

Med det glidende direktørskifte til Bjarke, som allerede er et kendt ansigt i SLS, vil SLS fortsætte den positive udvikling af selskabet og forblive et betydende dansk kunde-ejet skovadministrationselskab.

Pressemeddelelse 🌿

ASGER OLSEN A/S

EJENDOMSMÆGLERFIRMA · MDE.
SKOVE · GODSER · STØRRE LANDBRUG

**Formidling, vurdering og rådgivning i
forbindelse med handel og udvikling af
skove, godser og større landbrug.**

SØVANGEN 20
DK-5884 GUDME
POST@ASGEROLSEN.COM

TLF.: +45 62254088
FAX: +45 62252088
MOBIL: +45 20200088

W W W . A S G E R O L S E N . C O M

Følg os på facebook og twitter

Læs og del gerne opslagene og
skriv en kommentar.

Medlemmer af Dansk Skovforening

kan læse Skoven digitalt på
www.skovforeningen.dk>For medlemmer>Udgivelser.
Skoven 4 bliver lagt på den 26. april

Grønne driftsplaner og registrering af § 25-skov kan øge skovcertificering i Danmark

AF PETER A. BUSCK / JAN SØNDERGAARD

Nye lovgivningsmæssige bæredygtighedskrav til biomasse til energiformål vil betyde, at danske skov-ejere inden længe vil blive mødt af et dokumentationskrav fra deres kunder, når træet skal sælges.

Det er ikke kun ved salg af flis, der vil komme et dokumentationskrav. Danmark har valgt at også resttræ fra savværksindustrien skal omfattes af kravene, hvis det skal anvendes til energiformål. Derfor forventer Dansk Skovforening at danske skovejere også i stigende grad vil blive mødt af dokumentationskrav, når der sælges træ til danske savværker.

Selvom der ikke i lovgivningen i dag stilles egentlige krav til en skovcertificering, vil det være den letteste måde for både træindustrier og træindkøbere at dokumentere, at bæredygtighedskravene er opfyldt.

Derfor anbefaler Dansk Skovforening alle skovejere at certificere skoven.

Mere dokumenteret bæredygtigt træ

Statens udlæg af endnu større arealer med urørt skov betyder samtidig, at den danske produktion af certificeret dansk råtræ reduceres markant. Derfor har miljøminister Lea Wermelin spurgt Dansk Skovforening, hvordan det certificerede areal i de private skove kan øges?

En af barriererne for en større udbredelse af skovcertificering er omkostningerne for skovejere. Som situationen er nu, er det økonomiske incitament til certificere skoven ikke tilstrækkeligt til at stå mål med de omkostninger, der er forbundet med en certificering.

Omkostninger ved certificering

Omkostninger handler ikke alene om det årlige bidrag for at være skovcertificeret. Der er også administrative omkostninger, herunder registreringer, hyppigere opdatering af skovens data og uddannelse af skovens personale.

Certificeringsordningerne stiller krav til skovdriften, der ligger ud over lovgivningens krav. Krav der kan få en indflydelse på den årlige produktion af råtræ. Det er fx øgede krav om udlæg af arealer med biodiversitet som hovedformål på ejendomsniveau, krav om en særlig andel hjemmehørende træarter og krav om efterladelse af dødt ved.

Genindfør tilskud til grønne driftsplaner

Dansk Skovforening anbefaler miljøministeren at genindføre muligheden for at få udarbejdet en

For at kunne sælge råtræ vil der blive krav om mere dokumentation om skovdriftens bæredygtighed.

grøn driftsplan og at gennemføre en §-25 registrering. Det mener vi vil fremme certificering af de private skove.

Erfaringer fra de tidligere ordninger viser, at en grøn driftsplan vil højne vidensniveauet om både naturværdier, kulturværdier og produktionspotentialet på den enkelte ejendom og dermed generelt bidrager til at dokumentere en bæredygtig skovdrift.

I en opdateret version af ordningen anbefaler vi samtidig at inkludere digitale redskaber, der kan lette arbejdet med at udarbejde fremtidige grønne driftsplaner og gøre dem mere attraktive for brugerne, herunder både en lettere mulighed for at opdatere data og at synkronisere disse med offentlige registreringer.

Lav § 25-registrering i de private skove

Dokumentation handler også om viden. Vidensgrundlaget om hvilke naturværdier, der findes i de danske skove, kan stadig forbedres. Vi anbefaler derfor at gennemføre en kortlægning af de naturmæssigt særligt værdifulde skovarealer i de private skove – den såkaldte § 25-skovregistrering.

Registreringen vil både give miljøministeren et nødvendigt udgangspunkt for at indgå aftaler med private om sikring af naturværdier i skovene. Samtidig vil det lette ejerens egen registrering som dokumentationsgrundlag i en certificeringsordning. Dette vil samtidig udgøre en værdifuld brik til regeringens store naturpakke.

Læs også artiklen på næste side om de kommende krav. 🌿

Det betyder de nye bæredygtighedskrav

til biomasse for dig som skovejjer

En skovejjer der sælger træ til danske varmekværker skal nu bl.a. dokumentere at træet er fældet lovligt, at skoven genetableres, at naturbeskyttelsesområder er beskyttet og at fældningen opretholder skovens produktionskapacitet på lang sigt. Det kan eksempelvis ske gennem certificering af skovdriften.

AF POLITISK KONSULENT DITTE GALSGAARD, DANSK SKOVFORENING

En ny lov med krav til dokumentation af bæredygtighed skal sikre, at der anvendes bæredygtig og klimavenlig biomasse på danske varmekværker. Loven skal træde i kraft 1. juli 2021. Loven forventes at få konsekvenser både for flisproducenter og for leverandører til danske savværker.

Danmark har siden 2014 haft en frivillig brancheaftale, som har sikret dokumentation for, at der er anvendt bæredygtigt produceret biomasse i de større kraftværker og kraft-varmekværker med en kapacitet over 20 MW. Brancheaftalen har krævet enten en arealcertificering, fx PEFC eller FSC, en procescertificering som SBP, eller en alternativ dokumentation, som opfylder lignende krav.

EU har nu inkluderet bæredygtighedskrav til skovbiomasse, der anvendes til energi i direktivet for vedvarende energi (VE-direktivet). Det betyder, at de enkelte lande skal indføre disse krav nationalt.

Regeringen, Venstre, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre, SF, Enhedslisten, Konservative, Liberal Alliance og Alternativet indgik i oktober 2020 en aftale om lovkrav til den træbiomasse, der bruges til at producere varme og el i Danmark. Denne aftale skærper EU-kravene, se boksen.

Den frivillige brancheaftale bliver afløst af den nye lov med bæredygtighedskriterier – herunder kriterier for bl.a. klima og biodiversitet. Loven er førstebehandlet i Folketinget og forventes færdigbehandlet og vedtaget 29. april 2021 med ikrafttrædelse 1. juli 2021.

Danmark har besluttet at indføre yderligere krav, ud over dem VE-direktivet udstikker. Loven er kun en bemyndigelseslov, og de nærmere krav gennemføres i to juridisk bindende bekendtgørelser.

Den ene udgøres af en omfangsrig håndbog, der uddyber og specificerer lovens krav. Håndbogen har været i høring, men afventer endelig vedtagelse af loven.

Dokumentationskrav hos varmekværkerne

Loven er rettet mod aftagerne af biomasse til energiforsyningen, som skal kunne dokumentere, at de anvender bæredygtig biomasse. I håndbogen

er det nøje beskrevet hvilke krav og muligheder, der er for at dokumentere kravene.

Det er varmeværkerne, der skal dokumentere, at de anvender bæredygtigt materiale. De kan selv bestemme hvilke af de i håndbogen nævnte former for dokumentation, de efterspørger og anerkender. De kan fx fravælge at købe flis med alternativ dokumentation.

Et af de ekstra danske krav er, at også mindre varmeværker skal dokumentere brugen af bæredygtig biomasse. Fra 2023 skal el- og varmeværker over 2,5 MW, industrianlæg over 2,5 MW og importører og producenter af over 5.000 tons træpiller/brænde/briketter per år også levere dokumentation for bæredygtighed.

Træ til savværker påvirkes også

VE-direktivet stiller kun krav om at biomasse, der kommer direkte fra skoven, skal omfattes af dokumentationskravet. Danmark har valgt at også resttræ fra savværksindustrien, der anvendes til energi, skal være dokumenteret bæredygtigt.

Du kan derfor som skovejer forvente i stigende omfang at blive mødt med dokumentationskrav, når du skal sælge træ til danske savværker. Det vil være tilfældet, hvis de afsætter deres resttræ til energiformål, hvilket mange gør.

Bæredygtighedskrav med betydning for skovene

De grundlæggende bæredygtighedskrav til træbiomasse fra skov er fastsat i VE-direktivet, og svarer til dem vi kender fra den frivillige brancheaftale. Danmark har dog politisk valgt at tilføje yderligere biodiversitetskrav.

Danmark har valgt, at også træbiomasse der kommer fra arealer, der ikke er skov skal omfattes. Kravene hertil indgår ikke i denne gennemgang. Der er færre krav, men der er endnu ikke en certificeringsordning, der kan anvendes.

Herunder er gengivet hvilke specifikke bæredygtighedskrav til træbiomasse fra skov der fremgår af bekendtgørelsen og håndbogens bestemmelser, og hvordan det kan dokumenteres. Det viser hvilke krav du som skovejer kan blive mødt med i fremtiden, når du skal sælge træ til energiformål og måske også til savværker m.m.

Det fremgår af bekendtgørelsens §12 (VE-kravet) at: *For at minimere risikoen for, at der anvendes skovbiomasse fra ikke-bæredygtig produktion, skal det sikres, at det land, hvor skovbiomassen blev fældet, har indført national eller regional lovgivning, der finder anvendelse i fældningsområdet, samt overvågnings- og håndhævelsessystemer, der sikrer:*

1. At fældningen er lovlig.
2. At skove genetableres på fældede arealer.
3. At områder, der ved international eller national ret eller af den relevante kompetente myndighed er udlagt som naturbeskyttelsesområder, herunder vådområder og tørvemoser, beskyttes.
4. At fældningen udføres under hensyntagen til opretholdelse af jordbundens kvalitet og biodiversiteten med det formål at minimere skadevirkninger.
5. At fældningen opretholder eller forbedrer skovens produktionskapacitet på lang sigt.

Skærpede danske krav

Danmark har valgt at indføre krav ud over dem VE-direktivet har fastsat. Det drejer sig om:

- Omfattede aktører: krav til anlæg af en mindre størrelse (fra 2023 alle over 2,5 MW) og til importører og producenter af træpiller, brænde og briketter.
- Omfattede biomasser: rester fra træindustrien og træbiomasse fra ikke-skov omfattes også.
- Bæredygtighedskriterierne: ekstra bæredygtighedskrav om særligt værdifulde områder og særlige arter.
- Klimabæredygtighedskrav, ekstra dansk krav som skal sikre skovkulstoflagrene i skovene.
- CO₂ besparelseskrav strammes i forhold til direktivets krav
- Der stilles krav om en verifikation af tredjepart - en uvidelig skal godkende dokumentationens rigtighed.

Det vil kræve en ny folketingsbehandling at ændre på de skærpede danske krav.

Bekendtgørelsen gør gældende, at hvis der ikke findes national lovgivning eller er dokumentation som kan dokumentere opfyldelsen af 1-5 på landeniveau, skal der være systemer, som dokumenterer det på skovkildeniveau.

I håndbogen er det beskrevet, at bæredygtighedskravet kan opfyldes på a-niveau (landeniveau) eller b-niveau (skovkildeniveau). Det er vurderet, at for dansk biomasse kan krav 1, 2 og 3 opfyldes af dansk lovgivning, mens varmeværket selv skal sikre, at der er systemer der dokumenterer, at 4 og 5 er opfyldt.

Håndbogen angiver, at dokumentation for at kravet er opfyldt kan være EU godkendte certificeringsordninger, alternativ dokumentation, som fx kan være certificeringsordninger der ikke er EU-godkendte, eller anden form for dokumentation som opfylder en lang række krav, som er beskrevet nærmere i håndbogen.

Der er endnu ikke ordninger, som er godkendt i EU, men det må forventes, at PEFC, FSC og SBP kan blive godkendt – eventuelt med mindre justeringer.

De ekstra danske biodiversitetskrav

Bekendtgørelsens § 13 oplister de ekstra danske krav til biodiversitet:

For at minimere risikoen for, at der anvendes biomasse, der har haft negativ effekt på biodiversiteten m.v., skal det sikres, at der ved forvaltning af skoven ydes beskyttelse af biodiversitet, følsomme og bevaringsværdige områder og særlige arter.

Bekendtgørelsen fastsætter, at det vil fremgå af håndbogen hvordan opfyldelsen af dette krav dokumenteres. Håndbogen uddyber kravet, og der står i det tilgængelige udkast at:

Danmark har valgt at det skal dokumenteres at kulstoflageret i skoven ikke går tilbage. Dokumentationen opfyldes gennem Skovstatistikken der udarbejdes hvert år af Københavns Universitet.

Forvaltningen af skoven skal sikre beskyttelse af biodiversitet, følsomme og bevaringsværdige områder og særlige arter gennem:

- identifikation af særligt følsomme områder eller områder, der er særligt bevaringsværdige, samt
- beskyttelse af identificerede områder gennem forvaltning af skoven under hensyntagen til de udpegede følsomme og bevaringsværdige områder.

Områder kan være bevaringsværdige, hvis de har høj værdi for biodiversiteten, særlig landskabsmæssig værdi, indeholder kulturarv eller rummer særlige arter. Områder kan være særligt følsomme, hvis de beskytter mod erosion eller beskytter vandressourcer. Der skal tages forvaltningsmæssige hensyn, når der er risiko for en negativ påvirkning.

”Særlige arter” er beskyttede arter eller arter, der fremgår af den danske rødliste over danske plante-, dyre- og svampearter, der er blevet vurderet til at være i risiko for at uddø, samt tilsvarende lister i andre lande. Disse rødlistearter er de kritisk truede (CR), truede (EN) eller sårbare (VU), jf. rødlistekategorierne.

I håndbogen fremgår det, at dokumentation for at dette krav er opfyldt skal være et styringssystem på skovkildeområdeniveau der sikrer, at fældningsområdet inden hugst vurderes og gennemgås i felten af en sagkyndig person.

Gennemgangen skal dokumenteres i kort og arbejdsbeskrivelser, som bruges af relevante parter, og som sikrer, at de identificerede værdier og arter beskyttes. Kravene svarer stort set til hvad der var i brancheaftalen.

Det fremgår af håndbogen, at dokumentationen kan være en PEFC-, FSC- eller SBP-certificering, eller at det på anden vis er beskrevet hvordan kravet er opfyldt (alternativ dokumentation). Det bliver som nævnt op til varmegværkerne hvilke former for dokumentation, de vil godtage inden for lovens rammer.

Klimabæredygtighedskrav

Klimabæredygtighedskravene omhandler kulstoflagrene i skovene. Igen har Danmark indført

Anbefaling til skovejere om certificering

Dansk Skovforening anbefaler alle skovejere til at lade skovdriften certificere. Der er flere anerkendte certificeringsordninger, og vi rådgiver om både PEFC- og FSC-certificering.

Dansk Skovforening har deltaget aktivt i udviklingen af PEFC-ordningen. Vi kan særligt anbefale denne ordning, som giver skovejeren metodefrihed i skovdyrkingen.

ekstra krav i forhold til VE-direktivets krav. Danske skove opfylder som udgangspunkt klimakravene, idet vi er med i Paris-aftalen og indberetter LULUCF tal.

Det ekstra danske klimakrav skal sikre, at skovkulstoflagret ikke går tilbage på kort og mellemlangt sigt. Det kan i Danmark opfyldes ved at det samlede kulstoflager ikke går tilbage.

Dette opgøres årligt i Skovstatistikken, som de senere år har vist at kulstoflagret i danske skove under ét vokser, og at danske skove dermed opfylder også det ekstra klimakrav. Danske skovejere forventes derfor ikke at blive mødt med særlige dokumentationskrav for at opfylde klimabæredygtighedskravene.

Skulle den samlede danske skovstatistik i fremtiden, mod forventning, vise, at kulstoflageret går tilbage på kort eller mellemlangt sigt, er det muligt at opfylde kravet på skovniveau.

Her kan det dokumenteres enten ved at de enkelte skove, der leverer træ, er skovcertificeret (PEFC eller FSC) eller alternativt ved at det dokumenteres, at der ikke anvendes træ med en diameter over 20 cm til energiformål, eller at energitræet ikke udgør mere end 50% af den samlede hugst på de konkrete arealer.

Kravene er i første omgang kun aktuelle for noget udenlandsk biomasse, og det forventes ikke, at disse krav bliver aktuelle i Danmark.

Dansk Skovforening har i forbindelse med det indledende arbejde været meget opmærksomme på netop kravet om 20 cm, som ikke giver faglig mening. Via ministersvar er det slået fast, at grænsen er en politisk beslutning, som kun finder anvendelse, hvis de andre krav ikke kan opfyldes. Det er ligeledes fastslået, at det intet har med en ramme for restprodukter at gøre og ikke kan overføres til en definition.

Dokumentationskrav er varmegværkers ansvar

Loven stiller ikke krav til skovejerne. Det er varmegværkerne, som skal opfylde dokumentationskravene og dermed skal stille krav til leverandørerne fra skoven og savværkerne. Dermed er det også varmegværkerne der bestemmer hvilken dokumentation de ønsker fra deres leverandører. Varmegværkernes krav til savværkerne kan så igen spille ind på hvad savværkerne kræver af deres leverandører fra skoven.

Loven stiller ikke krav til skovejere. Det er varmeværkerne der skal opfylde kravene til dokumentation og dermed stille krav til leverandørerne fra skovene og savværkerne. (Foto fra Lemvig Fjernvarme).

Certificeringssystemerne SBP, FSC-Forest Management og PEFC-Forest Management er eksempler på styringssystemer, som forventes at ville kunne anerkendes som dokumentation for, at det ekstra bæredygtighedskrav for biomasse fra skov er opfyldt.

Det er også muligt at anvende alternativ dokumentation. I sidste ende er det dog op til

Der kan stadig ske ændringer

Der er stadig en ubekendt i forhold til bekendtgørelsen, der nærmere fastsætter kravene og håndbogen. EU er ved at udarbejde en vejledning til implementering i de enkelte lande, og samtidig er der allerede planer i EU om at revidere VE-direktivet. Det kan få indflydelse på særligt de specificerede krav i håndbogen.

På Dansk Skovforenings hjemmeside vil vi løbende orientere om udviklingen og præsentere de endelige krav, når de foreligger.

varmeværkerne hvilken form for dokumentation de kræver af deres leverandører. Det kan betyde, at varmeværker kræver en certificering eller fx fravælger alternativ dokumentation.

Det kan derfor være en god ide at kontakte jeres aftagere og høre hvad de forventer at kræve, når kravene træder i kraft den 1. juli 2021.

Selvom der i lovgivningen ikke stilles egentlige krav til en skovcertificering, vil det være langt den letteste måde for både værkerne og kunderne at dokumentere, at bæredygtighedskravene er opfyldt. 🌱

Dansk Skovforenings ordinære generalforsamling 2021

Dansk Skovforening afholder generalforsamling torsdag den 27. maj 2021 kl.10.

Generalforsamlingen afholdes på Comwell Rebild Bakker med efterfølgende ekskursion til Lindenberg Gods.

Afviklingen er betinget af, at generalforsamlingen kan afvikles i overensstemmelse med de på tidspunktet gældende corona-restriktioner.

Forhindrer restriktionerne en afvikling af generalforsamlingen, vil denne blive afholdt på et senere tidspunkt.

Indkaldelse til generalforsamlingen og invitation til ekskursionen udsendes ultimo april 2021.

Dagsorden:

1. Valg af dirigent.
2. Beretning fra bestyrelsen om foreningens virksomhed.
3. Aflæggelse af det reviderede regnskab.
4. Forslag der på lovlig måde er forlangt afgjort på generalforsamlingen.
5. Kontingent og honorarer.
6. Valg af medlemmer til bestyrelsen i henhold til bestemmelserne for dennes sammensætning.
7. Valg af revisor.
8. Eventuelt.

Efter generalforsamlingen

... er der frokost og ekskursion på Lindenberg Gods. Forventet start ca. klokken 12.

Med venlig hilsen
DANSK SKOVFORENING

Peter Arnold Busck/ Jan Søndergaard

Urørt skov er en minimal gevinst for klimaet

NYHED FRA DET NATUR- OG BIOVIDENSKABELIGE FAKULTET, KØBENHAVNS UNIVERSITET

Påstanden om at urørt skov har en betydelig klimaeffekt, fordi skove med selv meget gamle træer bliver ved med at suge CO₂ ud af atmosfæren, bliver nu tilbagevist af forskere fra Københavns Universitet. Forskerne siger at argumentet bygger på en forkert dataanalyse, og klimaeffekten er derfor stærkt overestimeret. Urørt skov er dog stadig meget vigtig for biodiversiteten.

Urørt skov er de senere år blevet genstand for stor debat både i Danmark og internationalt. Et af argumenterne for, at Danmark skal have mere urørt skov, er, at de gamle træer spiller en betydelig rolle for klimaet. Men det argument holder ikke, dokumenterer forskere fra Københavns Universitet nu i en kommentar i det videnskabelige tidsskrift Nature.

Hele argumentet bygger på en vidt citeret forskningsartikel fra 2008. Den fastslår, at urørte skove bliver ved med at suge store mængder CO₂ ud af atmosfæren, uanset om træerne er 200 år gamle eller endnu ældre.

KU-forskerne har nu genanalyseret de data, artiklen bygger på. De konkluderer, at artiklen når frem til en stærkt overestimeret klimaeffekt, der ikke er belæg for i deres data.

- Klimaeffekten af urørt skov med over 200 år gamle træer er vurderet til at være mindst en tredjedel for høj, siger Per Gundersen fra Institut for Geovidenkab og Naturforvaltning på Københavns Universitet.

- Resultatet er udelukkende baseret på deres egne data, der i øvrigt er behæftet med stor usikkerhed. Grundlaget for artiklens konklusioner er altså meget problematisk.

Usandsynligt meget kvælstof

Den oprindelige forskningsartikel når frem til, at urørte skove, der er ældre end 200 år, i gennemsnit binder 2,4 ton kulstof per hektar årligt, og at 1,3 ton heraf bindes i jorden under skoven.

Men især den påstand er urealistisk ifølge KU-forskerne. Kulstof-lagring i jord kræver nemlig, at der bliver tilført kvælstof udefra i et bestemt mængdeforhold.

- Og så store mængder kvælstof, som det kræver for, at deres tal stemmer, findes ikke i de områder, som de undersøgte skove ligger i.

- Raten svarer til, at jordens kulstofindhold fordobles på 100 år. Dette er også usandsynligt, når

det har taget 10.000 år at opbygge det nuværende indhold. Derfor er det simpelthen ikke muligt, at der bindes så store mængder kulstof i jorden.

Træerne vokser ikke ind i himlen

Modsat forfatterne til 2008-artiklen - men i lighed med den klassiske opfattelse på området - mener KU-forskerne, at urørte skove efter en årrække når et mætningspunkt, hvor CO₂-optaget ophører.

Efter en længere periode (i Danmark 50-100 år) med en høj CO₂-lagring vil lagringen dale for til sidst helt at stoppe. Det sker, når skoven når et balancepunkt, hvor den gennem respiration fra træerne og nedbrydning af organisk stof i jorden udleder lige så meget CO₂ til atmosfæren, som den optager gennem fotosyntesen.

- Træerne vokser jo som bekendt ikke ind i himlen, siger Per Gundersen. Træerne vil ældes og på et tidspunkt dø. Når det sker, starter forrådnelsen, og derved vender det lagrede kulstof tilbage til atmosfæren som CO₂. Andre mindre træer vil tage over, så man kan have et nogenlunde stabilt kulstoflager stående i skoven.

- I takt med træernes ældning, vil risikoen for at skoven rammes af fx stormfald, tørke, sygdom og død i større omfang stige. Dette vil frigive en væsentlig del af den lagrede kulstof for en periode, indtil nye træer afløser de gamle, siger Per Gundersen.

Han tilføjer, at 2008-artiklen ikke dokumenterer nogen mekanisme, der gør det muligt for skoven at blive ved med at lagre CO₂.

KU-forskernes opfattelse er understøttet af observationer fra Suserup Skov ved Sorø, som stort set har stået urørt de sidste 100 år. Her er de ældste træer 300 år gamle. Opgørelser i 1992, 2002 og 2012 viste alle, at der ikke skete et signifikant optag af CO₂ i skoven.

Urørt skov er stadig vigtig

- Vi føler os lidt som drengen i Kejsereens nye klæder, siger Per Gundersen. For det, vi siger, bygger

Forskerne fra Københavns Universitet skriver i deres kommentar at ved udlæg af mellemaldrende skov til urørt, så vil der i en periode blive oplagret mere kulstof i skoven. Men efter en længere periode (i Danmark 50-100 år) med en høj CO₂-lagring vil lagringen dale for til sidst helt at stoppe. Det sker, når skoven når et balancepunkt, hvor den gennem respiration fra træerne og nedbrydning af organisk stof i jorden udleder lige så meget CO₂ til atmosfæren, som den optager gennem fotosyntesen. (Foto fra Suserup Skov ved Sorø som i mange år har været urørt).

jo på en klassisk videnskabelig erkendelse, lidt termodynamik og almindelig sund fornuft.

- Alligevel har mange taget denne alternative opfattelse til sig, og det har ført debatten ind i en blindgyde. Jeg håber, at vores bidrag hjælper os til at komme ud af den.

Han vil dog gerne slå fast, at dette ikke skal opfattes som et indlæg imod urørt skov.

- Urørt skov spiller en nøglerolle for biodiversiteten. Men som klimavirkemiddel i et langt tidsperspektiv er det ikke et effektivt redskab. Den nuance er vigtig at få med, så debatten kan bygge på videnskabeligt underbyggede påstande, og således at politikken ikke bliver påvirket på et forkert grundlag. 🌿

Kilder:

Analysen er foretaget af Per Gundersen, Emil E. Thybring, Thomas Nord-Larsen, Lars Vesterdal, Knute J. Nadelhoffer og Vivian K. Johannsen fra Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning på Københavns Universitet. Denne artikel kan læses som en nyhed på www.science.ku.dk 25.3.21
Kommentaren i tidsskriftet Nature: Per Gundersen, Emil E. Thybring, Thomas Nord-Larsen, Lars Vesterdal, Knute J. Nadelhoffer & Vivian K. Johannsen: Old-growth forest carbon sinks overestimated. Nature vol 591, 25. March 2021. I samme udgave findes et svar fra 6 forskere. (Læseadgang til begge artikler kan købes for 9\$ via www.nature.com).
Gundersen, P., Vesterdal, L., Nord-Larsen, T., & Thybring, E. E., (2021): Forskellige opfattelser om klimaeffekten af urørt skov, 5 sider. Se link på www.science.ku.dk 25.3.21

Perspektiver

Artiklen i Nature er baseret på et sagsnotat hvor forskerne i et afsluttende afsnit beskriver nogle perspektiver af deres analyse:

Urørt skov kan kun i ringe grad anvendes som et klimavirkemiddel i et længere tidsperspektiv, fordi skoven ikke vedbliver at være en 'sink' (lager, red.) for atmosfærisk kulstof.

Urørt skov er vigtig for at bevare og fremme biodiversitet, men som ved alle andre dispositioner af arealanvendelse, må beslutningen tages på et oplyst og fagligt baseret grundlag vedrørende de samlede miljøeffekter.

Fastholdelse af en høj kulstoflagring i skovene – også i et længere tidsperspektiv – stimuleres af, at successionen genstartes, som når der løbende udtages træ, fordi ligevægten ikke indtræder.

Anvendelsen af det udtagne træ til produkter fx i byggeriet, vil fortsat lagre det kulstof, der blev bundet i træets biomasse.

Derudover vil træprodukter kunne fortrænge materialer, som kræver store mængder energi og dermed CO₂-udledning at producere (fx beton, stål, aluminium, mineraluld, mm.). I de fleste tilfælde har denne fortrængning en større effekt på atmosfærens CO₂-indhold end kulstoflagring i træprodukterne.

Mere urørt skov i 24 statsskove

Det er politisk besluttet at udlægge yderligere 9.000 ha urørt skov i statsskovene. Der er udarbejdet nye retningslinjer for genopretning af de nuværende skove der skal omlægges til urørt skov og forvaltning af urørt skov fremover.

Regeringen, Radikale Venstre, SF, Enhedslisten og Alternativet besluttede d. 25. marts at den kommercielle skovdrift stopper i 8.965 ha skov fordelt på 24 statsskove.

- Vi vil give naturen et historisk løft til gavn for en lang række truede og sjældne dyr og planter, siger miljøminister Lea Wermelin. Skovene bliver urørt af skovdrift, men ikke af mennesker eller indsatser, der kan give naturen et løft.

Der er tidligere udpeget 8.487 ha urørt skov i statsskovene, og dermed er der nu udpeget i alt 17.452 ha urørt skov. Der findes desuden urørt skov i andre dele af statsskovene som ikke indgår i de nævnte områder. Det samlede areal med urørt skov i statsskovene vil blive ca. 25.615 ha, svarende til 12,2% af Naturstyrelsens areal.

På finansloven for 2021 har aftaleparterne afsat midler til at udlægge yderligere urørt skov. Dermed kan der skabes urørt skov på i alt ca. 75.000 ha.

Nye retningslinjer

Der er også udarbejdet forslag til nye retningslinjer for forvaltning af urørt skov i statsskovene, som erstatter tidligere retningslinjer fra 2018.

Overgangsperioden med kommerciel skovdrift er afskaffet. Der er nu afsat større midler til naturgenopretning, græsning mv. til fordel for biodiversitet. Der er indarbejdet hensyn til bl.a. friluftsliv, fortidsminder, naboer og forskning.

Hvor omfattende naturgenopretning der er brug for, og hvor hurtigt, afhænger af den enkelte skov. I det kommende år udarbejdes forvaltningsplaner for hvert enkelt område, og planerne kommer i offentlig høring.

I det følgende refereres kort nogle af retningslinjerne for urørt skov.

Forsøg og frøhøst

Der ligger en række vigtige gamle langtidsforsøg og bevoksninger kåret til frøhøst indenfor de områder der er udpeget til urørt skov. De vil normalt kunne fortsættes uden væsentlig negativ påvirkning af den urørte skov uden om.

Der kan fremadrettet påbegyndes eller fortsættes med forsøgsvirksomhed og høstes frø,

Der er udpeget områder med urørt skov i 24 statsskove over hele landet.

men kun hvis det ikke er til skade for biodiversitetsformålet i resten af den pågældende skov.

Der kan efter konkret vurdering gennemføres nødvendige tiltag inklusive hegning eller fældning af træer for at opfylde formålet med arealet. Eventuelt fældet træ af hjemmehørende arter skal blive i skoven som dødt ved.

Skovbrand og stormfald

Som udgangspunkt kunne det være ønskeligt, hvis naturen i de urørte skove fik lov at udvikle sig komplet urørt og fri fra indgreb ved naturlige forstyrrelser som skovbrand og stormfald.

Men risikoen ved skovbrand for både mennesker og andre værdier er de fleste steder for stor til, at det anses hensigtsmæssigt at undlade bekæmpelse og forebyggelse af brand. Der kan således fortsat etableres og vedligeholdes brandbælter, branddamme mv.

En række truede arter gavnnes af stormfald og det derved dannede døde ved og øgede lysindfald. Stormfældede træer efterlades derfor urørt bortset fra hensyn til brugernes færdsel og sikkerhed.

Der er dog undtagelser, f.eks. hvis der i perioden for naturgenopretning stormfældes store mængder gran, og en privat naboskovs skovsundhed dermed trues af typografbiller opformeret i stormfaldsgraner, både på lokalt og regionalt plan. Som udgangspunkt bekæmpes insekter ikke efter perioden med naturgenopretning.

Fortidsminder og kulturmiljøer

Fortidsminder er beskyttet af museumsloven, i skovlovens formålsparagraf, samt gennem beskyttelseslinjer i naturbeskyttelsesloven.

Fortidsminder i skove, der udpeges til urørt skov, er beskyttet af lovens regler som hidtil. Deres tilstand må ikke ændres, og plejepligten kan ikke tilsidesættes.

Det er muligt at fælde og fjerne træer af hensyn til beskyttelse og formidling af fx gravhøje, dysser og diger. Træer, der fældes af hensyn til fortidsminder i den urørte skov, efterlades som dødt ved i skoven – dog således at fortidsmindet ikke beskadiges eller sløres.

Genopretning af hydrologi

I urørte skove er fritstrømmende vand og naturlige udsving i vandstanden med til at skabe variation. Genopretning af naturlig hydrologi er højt prioriteret overalt, hvor det er praktisk, teknisk og naboretligt muligt, og hvor helt specifikke naturhensyn ikke taler imod det.

Eksisterende grøfter vedligeholdes som udgangspunkt ikke. Det skal dog sikres, at Naturstyrelsen kan bortlede vand fra nabolodsejer, så denne ikke påvirkes af vandstuvning. Ligeledes må offentlige veje, jernbaner og andre tekniske anlæg, som går gennem Naturstyrelsens arealer, ikke påvirkes negativt.

Lukning af grøfter på Naturstyrelsens arealer kan påvirke vandstande uden for skel. Grøftelukninger kræver tilladelse efter forskellig lovgivning. Naturstyrelsen skal godtgøre, at projekter ikke generer naboer (og heller ikke f.eks. Natura 2000).

Vandafledning kan også være påkrævet, f.eks. for at opretholde et overordnet vejnet af hensyn til friluftslivet eller for at sikre fremtidig anvendelse af naboarealer.

Plantning i urørt skov

Som hovedregel plantes ikke i urørt løvskov. Der kan dog i mindre omfang plantes hjemmehørende arter til fordel for biodiversiteten. Det kan f.eks. være blomstrende træer og buske til fordel for bestøvere eller plantning til gavn for f.eks. en sjælden art som hasselmus.

Ved plantning anvendes arter som er hjemmehørende, lokalt tilpasset og naturligt forekommende regionalt. Buske: slåen, tjørn, kvalkved, tørst, benved, tarmvridrøn, hassel, kristtorn, roser, ene, taks, mv. Træer: eg, lind, pil, elm, ask, avnbøg, navr, spidsløn, fuglekirsebær, asp mv.

Plantning benyttes aktivt for at fremme hjemmehørende buske og træer i urørt nåletræsplantage. Eksisterende bevoksninger kan anvendes som skærm, og der kan anvendes punktvis jordbearbejdning og hegning. Der plantes i høj

grad arter, som kan skabe spirely for egentlige skovtræer, f.eks. rose, slåen, tjørn, eg.

Fældning, udtag og salg

Fældninger i de urørte skove i forbindelse med naturgenopretning styres af biodiversitet, og ikke ud fra provenukrav. Der vil ske fældning, udtag og salg af ikke-hjemmehørende træarter, mens hjemmehørende træer, der fældes, som hovedregel ikke sælges. Hjemmehørende arter er alle løvtræer (undtagen arter som ær og rødeg) samt skovfyr.

Fældning af træer benyttes til at skabe dødt ved, variation, lysninger og skovrande, øge andelen af hjemmehørende træer og til at genoprette en mere naturlig sammensætning med flere træarter og aldre.

I skove, der udpeges til urørt løvskov, kan der som en del af naturgenopretningen fældes træer i en periode på op til 6 år for løvskov og 25 år for nåletræsplantager. Efter perioden med udtag og salg af træ må der ikke fældes eller fjernes træer.

Oversøiske træarter (sitkagran, contortafyr, douglasgran, thuja, cryptomeria, grandis, nobilis og rødeg m.fl.) afvikles generelt. De fjernes altid, hvor de kan give problemer i forhold til at sikre eksisterende naturværdier, f.eks. i skovlysninger og gamle egebevoksninger. I nåletræsplantager kan afviklingen ske i flere etaper.

Douglasgran, thuja og ædelgranarter kan bevares som et landskabeligt element i mindre omfang. Særligt unikke enkeltstående gamle træer kan bevares uanset træart. Fældet træ af oversøiske træarter må sælges, men der efterlades også dødt ved.

Der renafrives en betydelig del af bevoksninger med europæiske træarter der ikke er hjemmehørende i Danmark (bjergfyr, lærk, ædelgran m.fl.).

Bevoksninger med høj betydning for biodiversiteten renafrives ikke - f.eks. gamle ædelgran eller bjergfyr. Fældet træ må sælges, men der efterlades også dødt ved.

Rødgran er afhængig af synspunkt ikke-hjemmehørende eller potentielt hjemmehørende. Rødgran skal fortsat være til stede i betydeligt omfang, da rødgran har en positiv værdi for en række truede arter og visse Natura 2000 arter, bl.a. blank gæstemyre og sortspætte.

Gamle partier (typisk 60-100 år) med rødgran eller ædelgran, som rummer værdifuld biodiversitet, fjernes ikke.

I mange tilfælde foretages tyndinger i rødgran, der understøtter rødgranens fortsatte tilstedeværelse i den enkelte skov. Fældet træ af rødgran må sælges, men der efterlades også dødt ved.

Ær er afhængig af synspunkt ikke-hjemmehørende eller potentielt hjemmehørende. Som udgangspunkt benyttes der en strukturfældning i bevoksninger med ær. Hvis æren skaber problemer, fx ved at true lysåbne skovnaturtyper, kan den renafrives. Fældet træ af ær må sælges, men der efterlades også dødt ved.

Der fældes ikke træer af hjemmehørende eller potentielt hjemmehørende træarter over 150 år. Bortset fra hvis f.eks. gamle ege eller andre

Denne bevoksning af bøg er tidligere udpeget til urørt skov, men der går lang tid før den ligner en naturlig urørt skov. For at fremme processen vil der måske blive lavet lysninger eller lavet skader på stående træer; fældede træer vil blive efterladt.

biologisk meget værdifulde træer er ved at blive bortskygget af f.eks. bøg, ær eller gran.

Skabelse af dødt ved

Mængden af dødt ved forventes at stige overalt på Naturstyrelsens arealer i de kommende årtier, men fra et ret lavt niveau. Ved ophør af skovdrift vil der især i yngre bevoksninger være meget lille tilførsel af dødt ved i mange årtier. Derfor vil der især på kortere sigt være behov for, at mængden af dødt ved øges.

I bevoksninger, hvor der fældes, efterlades som hovedregel de fældede træer, og der kan foretages aktiv skade på træer (veteranisering). Det tilstræbes at bark og ved beskadiges delvist på mindst 10 træer pr. ha i en række bevoksninger, herunder i ensartede yngre bestande samt i ældre løvtræbevoksninger (alder 80-150 år), hvis der foretages fældninger i dem.

Formålet er at skade træerne (gerne dybt i ved-det), så de indenfor en årrække dør af skaderne eller endnu bedre lever længe med skaderne. Der kan f. eks. laves skader på blivende træer i forbindelse med fældning af andre træer, træet kan skades med motorsav, skovmaskine eller ved afbrænding af det enkelte træ.

Skyggetræarter i bevoksninger med lystræarter (f.eks. bøg under eg) kan med fordel ringbarkes eller brændes, hvis de truer biologisk værdifulde lystræer. De træer der skades skal være placeret væk fra veje og stier, friluftsfaciliteter, beboelse, offentlig infrastruktur og lignende.

sf

Kilde:

www.nst.dk > nyhed 25.3.21. Samme sted findes link til høringsmateriale med faktaark for hver af de 24 udpegede skovarealer. Desuden er der forslag til overordnede retningslinjer for forvaltning af urørt skov, effekter på miljøet af udlæg af urørt skov, og kriterier for udpegning af urørt skov. Høringsperioden er 25.3.21 til 30.4.21

Urørt skov i statsskovene

Liste over de største områder med urørt skov. I parentes areal med tidligere udpeget urørt skov – forslag til ny urørt skov, alt i hektar:

Nordsjælland
 Gribskov (2.570 – 2.634)
 Jægersborg Hegn m.fl. (1090 – 519)
 Teglstrup Hegn og Hellebæk Skov (444 – 375)
 Rude Skov (40 – 519)
 Farum skovene (775 – 220)

Øvrige dele af Øerne
 Almindingen på Bornholm (412 – 1.181)
 Bidstrupskovene (322 – 274)
 Hammersholm & Slotslyngen mv. (210 – 272)
 Hannenov Skov (0 – 275)
 Klinteskovene (351 – 38)

Jylland
 Rold Skov (577 – 525).
 Lindet Skov og Hønning pl. (36 – 467)
 Silkeborg skove, vest og nord (473 – 301)
 Gråsten Dyrehave & Rinkeæs Skov (125 – 247)
 Rise, Søst & Langebjerg Skov (14 – 224)
 Pamhule Skov (174 – 163)
 Hald skovene (329 – 90)
 Stenderup skovene (214 – 127)

Der bruges normalt ikke gødning i skovbruget, og der bruges meget små mængder pesticider. Derfor kan man udvinde meget rent vand fra skovområder. (Foto fra Hansted Fredskov ved Gedved).

Skov bidrager til rent drikkevand

Vand der stammer fra skovområder indeholder normalt meget lidt kvælstof og pesticider sammenlignet med landbrugsjord. Kvaliteten af drikkevand er derfor høj. Skovbryn af nåletræ opsamler kvælstof der stammer fra bl.a. landbruget. Mængde og kvalitet af grundvand kan påvirkes gennem skovdriften.

Verdensmål 6 handler om at sikre at alle har adgang til rent vand og sanitet, og at det forvaltes bæredygtigt. Danmarks reneste grundvand ligger under skovene. Forklaringen er, at skovbruget bruger ganske små mængder sprøjtemiddel og gødning i forhold til landbruget. Der er højst tale om brug af kemi i ganske få år af bevoxsningens samlede levetid på 50 – 150 år.

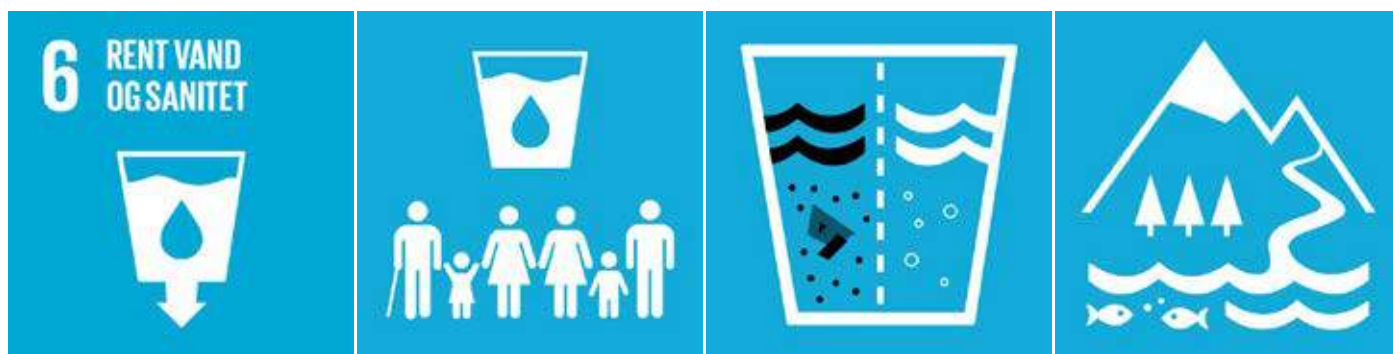
Rent drikkevand er en vigtig ressource. I Danmark er der tradition for at indvinde drikkevand direkte fra grundvandet uden rensning. Den praksis kræver grundvand af god kvalitet, det vil sige uden nitrat og pesticidrester.

Skov bidrager til FN's verdensmål

Dansk Skovforening har netop startet en kampagne "Skov bidrager til FN's Verdensmål" som ses på hjemmesiden. De danske skove bidrager især til 4 af de 17 verdensmål, og de omtales i Skoven i dette og de følgende numre.

For skovbruget er kampagnen en god ramme til at fortælle om de mange positive egenskaber ved bæredygtig skovdrift hvor der sker en aktiv brug af naturressourcen. Derfor – spred gerne informationerne til alle interesserede.

Red.

Logo for verdensmål 6 og delmål 6.1, 6.3 og 6.6.

Tilplantningen med ny skov, især løvskov, og udviklingen mod helt pesticidfri skovdrift mange steder er med til at sikre Danmarks ressourcer af rent grundvand i fremtiden.

Skoven bidrager til tre delmål

Der er 7 delmål og 11 indikatorer som underbygger verdensmål 6. Der er tre delmål, hvor skoven kan byde ind:

Delmål 6.1. Inden 2030 skal der opnås universel og lige adgang til sikkert drikkevand til en overkommelig pris for alle.

Delmål 6.3. Inden 2030 skal vandkvaliteten forbedres ved at reducere forurening, afskaffe affaldsdumping og minimere udslip af farlige kemikalier og materialer, halvere andelen af ubehandlet spildevand samt væsentligt øge genanvendelse og sikker genbrug globalt.

Delmål 6.6. Inden 2020 skal vandrelaterede økosystemer, herunder bjerge, skove, vådområder, floder, grundvandsbassiner og søer beskyttes og gendannes.

Mindre udvaskning af nitrat

Nitratudvaskningen under skov er i gennemsnit meget mindre end fra landbrug på grund af det lave forbrug af gødning. Se figur 1.

Den udvaskning der trods alt sker påvirkes af flere faktorer:

- luftforurening (fra husdyrbrug, trafik, kraftværker)
- jordbundstype (jordens evne til at tilbageholde næringsstoffer)
- træartsvalg (nål / løv)
- dyrkningsmetoder (tilvækst / biomasseudnyttelse / renafdrift / plukhugst)

Høje koncentrationer af nitrat kan forekomme lokalt i områder med høj fordampning af ammoniak fra husdyrbrug. Luftforurening med kvælstof (N) kan øge udvaskningen især på de lidt bedre jorde og på gammel landbrugsjord.

Nåletræer er særligt gode til at opfange ammoniak på træernes nåle. Der afsættes mest i skovbrynet – overgangen fra mark til skov – og derfor er nitratudvaskningen højest her. Se figur 2.

Udvaskningen kan være betydelig i en periode efter renafdrift, efter stormfald eller i nye skovkulturer på tidligere landbrugsjord. Men efter 3-5 år, når træer og bundvegetation er etableret, falder udvaskningen til tæt på nul. Se figur 3.

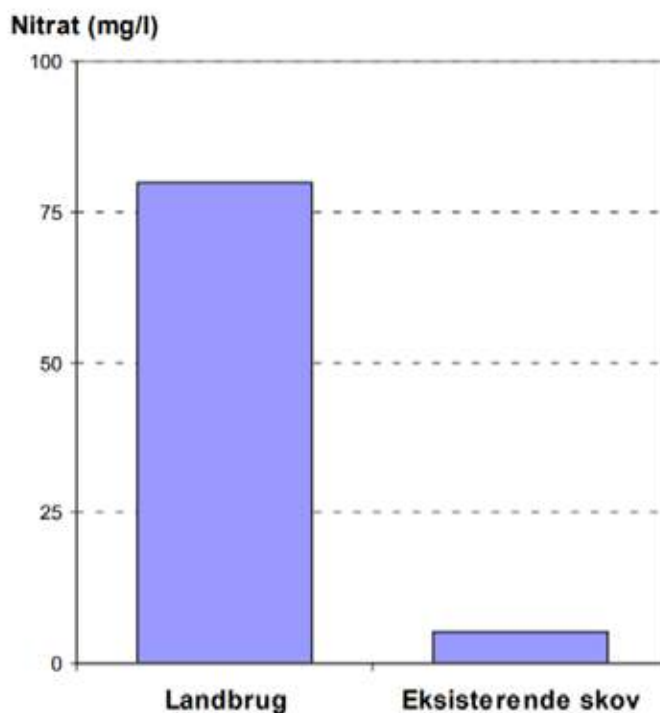

Fig. 1. Udvasning af nitrat fra landbrug og eksisterende skov, mg/liter. Eksisterende skov har i gennemsnit mindre udvasning af nitrat end landbrugsjord

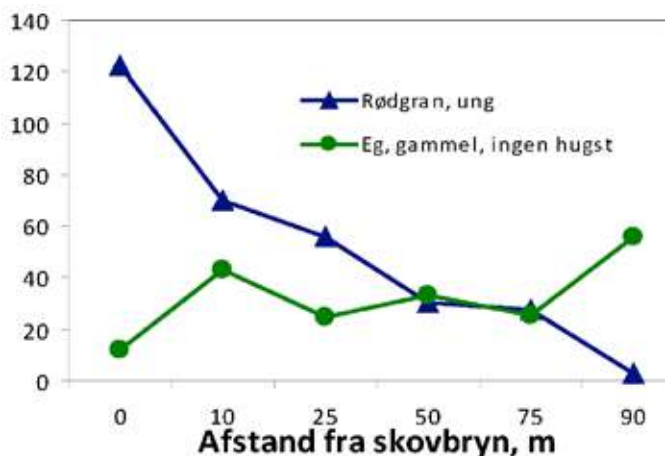

Fig. 2. Udvasning af kvælstof i forhold til afstand fra skovbryn, kg/ha/år. Skovtræer filtrerer luften og opsamler nitrat, og denne effekt er størst i skovranden. Nåletræer opsamler mere end løvtræ, og derfor er ændringen fra skovbryn til indre bevoksning mindre for løvtræ.

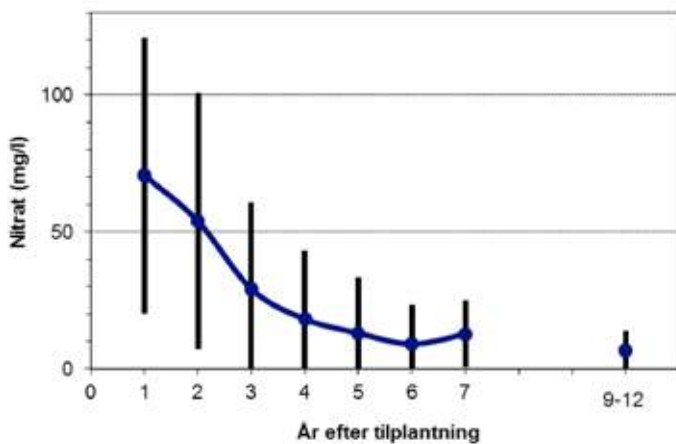

Fig. 3. Nitratudvaskning mg/liter i forhold til antal år efter tilplantning. I løbet af 3-4 år efter skovrejsning på landbrugsjord er udvaskningen faldet til meget lave værdier.

Dyrkningsvalg bidrager

Nitratudvaskning fra tidligere landbrugsjord er normalt høj i de første år efter skovrejsning, da jorden er mættet med nitrat fra landbrugsdriften.

Udvaskningen kan nedsættes ved at anvende hurtigt startende kulturer med et højt antal planter per ha. De unge træer optager større mængder af nitrat på kort tid, fordi skoven vokser hurtigere end ved den gængse plantepraktis.

Et højt plantetal betyder samtidig, at bevoksningen skal tyndes tidligere for at give træerne plads til at vokse optimalt. Når man fjerner træ fra skoven, fjerner man samtidig kvælstof fra arealet. Tyndingstræet anvendes normalt til energiproduktion og er med til at fortrænge fossile brændsler fra energiforsyningen.

Eksisterende skove kan også nedbringe kvælstofudvaskningen gennem valg af dyrkningspraksis:

- Hedeskovene står på mager jord, som holder godt på kvælstoffet (stor N retention). Skovdriften har derfor mindre betydning for udvaskningen end på de kraftigere jorder.
- Urørt skov, der står på næringsrig jord, holder ikke lige så godt på kvælstoffet (lav N-retention), og det giver en høj nitratudvaskning. Græsning, stævning og løvfoder ville kunne fjerne kvælstoffet (N) og mindske udvaskningen.
- I de dyrkede skove på mere næringsrig jord er hugsten med til at fjerne kvælstof (N), idet træet anvendes uden for skoven. Reduceres skovbrynets længde i forhold til skovens areal, er det muligt at mindske kvælstofdepositionen og dermed udvaskningen.

Valg af skovdrift bidrager

Generelt er nedsivningen til grundvandet mindre fra nåleskove end fra lysåben natur – og landbrugsarealer. Det skyldes at træernes stedsegrønne kroner er aktive hele året. Kronerne fanger en del af nedbøren inden den rammer jorden. Og den del der rammer jorden fordampes også det meste af året.

For løvskovene er forskellen til landbrugsjord ikke så stor. Langt det meste grundvand i Danmark

Dansk Skovforening har lavet et billede som kort beskriver de vigtigste budskaber. Del billedet på facebook og twitter – og brug det ved kommunikation med omverdenen.

dannes om vinteren hvor løvtræerne står uden blade og lader regnen nå jorden.

Sammenligner man grundvandsdannelse under løvskov med drænet landbrugsjord, så kan nedsivningen endda være større i skoven, da dræn mindsker nedsivning med op til 45%. Øges andelen af løvtræer i skovene vil der derfor sive en større mængde vand ned i undergrunden.

Gennemføres der en kraftig hugst, kan det reducere fordampningen og skabe en lysåben skov med græsser og urter i bunden. Urter og græs øger vandnedsivningen til grundvandet. 🌿

Figurer

Per Gundersen, Københavns Universitet

AARESTRUP PLANTESKOLE

Aarestrupvej 162, 7470 Karup,
Tlf. 86 66 17 90

Planter til skov, læhegn og juletræer
Grenknusning, stub- og rodfræsning

Boring af plantehuller, rillepløjning m.m.

Maskinplantning i skov og på mark.

www.SKOVPLANTER.dk

Fakta om de danske skove

Ny publikation, "Skovstatistik 2019", giver aktuelle tal for skovareal, tilvækst, dødt ved, urørt skov, skovsundhed, kulstoflager, areal med juletræer og klippegrønt, bidrag til samfundsøkonomien og meget andet.

Nogle spørgsmål om skov:

1. Hvor meget skov er der i Danmark?
2. Bliver der mere løvskov i forhold til nåleskov?
3. Er hugsten større end tilvæksten, så skovene bliver udpint?
4. Hvor meget dødt ved findes i skovene, og er mængden stigende?
5. Hvor meget urørt skov findes?

Skovene og skovdriften er til debat i mange sammenhænge. Men en god og konstruktiv debat bør tage udgangspunkt i kendsgerninger. Det kan klares med *Skovstatistik 2019*, som udarbejdes af Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning på Københavns Universitet for Miljøstyrelsen.

Oplysningerne er hovedsageligt indsamlet gennem målinger på prøveflader i skove over hele landet. Prøvefladerne måles hvert femte år, og derpå beregnes et gennemsnit af de seneste fem års målinger. Med denne metode får man et ret sikkert resultat i kraft af det store antal målinger, samtidig med at omkostningerne holdes nede når en prøveflade kun måles hvert femte år.

Svar på spørgsmål

Og for at starte med de fem spørgsmål i indledningen af artiklen:

Skovareal

1. Der er 633.353 ha skov, svarende til 14,7% af landets areal. Arealet har været støt stigende siden den første skovtælling i 1881 hvor der var 206.000 ha (dog uden Sønderjylland). Se fig. 1.

Der var 545.000 ha i 1990, så de seneste 29 år er skovarealet vokset med 88.000 ha eller 16%. Og fra 2018 til 2019 er der en fremgang på 6.000 ha.

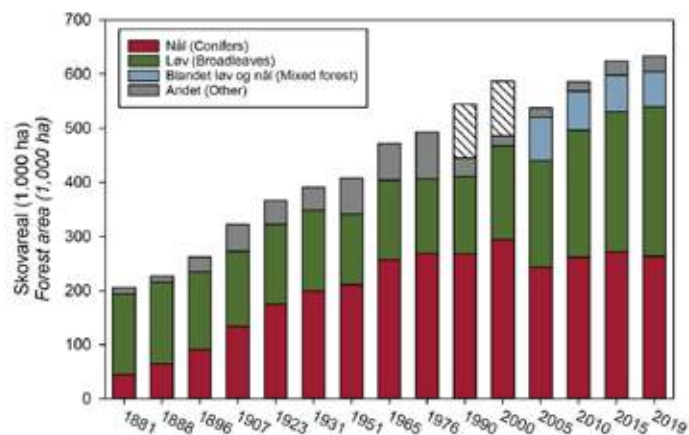
Løvtræ - nåletræ

2. Arealet med løvtræ er steget kraftigt, og nåletræ er gået tilbage. Løvtræerne har nu overhalet nåletræerne.

I 1990 var der 337.000 ha nål og 173.000 ha løv. De nye tal for 2019 er 263.000 ha nål, 276.000 ha løv og 65.000 ha blandet løv og nål.

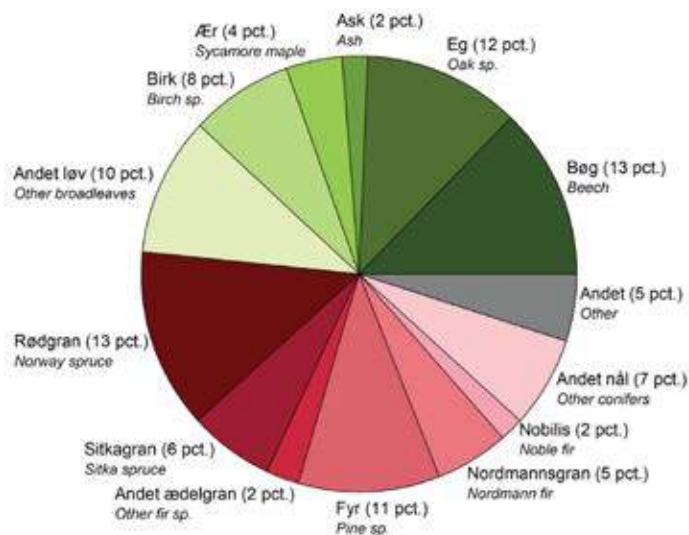
Hvis arealet med blandet løv og nål antages at være ligeligt fordelt mellem løv og nål, er der tale om et fald på 13% for nåletræ og en fremgang på 78% for løvtræ i løbet af 29 år.

Arealet med rødgran er halveret fra 168.000 ha i 1990 til 85.000 ha i 2019. Bøg er gået lidt tilbage fra 89.000 ha til 80.000 ha, mens eg er næsten fordoblet fra 38.000 ha til 71.000 ha. Se fig. 2.

Figur 1. Skovarealet 1881-2019.

Kategorien "Andet" omfatter midlertidigt ubevoksede arealer og hjælpearealer i skov. Skraverede arealer viser forskellen mellem opgørelserne ud fra de tidligere skovtællinger og en senere kortlægning af skov i forbindelse med det nationale kulstofregnskab.

Figur 2. Fordeling af skovarealet til træarter og artsgrupper.

Tilvækst - hugst

3. Bruttotilvæksten i skovene er 5,9 mio. m³ beregnet som et gennemsnit af perioden 2010-2019.

Afgangen af vedmasse er 4,4 mio. m³ i gennemsnit i perioden 2015-2019. Det er fordelt med 2,9 mio. m³ fældning, 0,2 mio. m³ stormfald, 0,6 mio. m³ døde træer, og 0,7 mio. m³ kunne ikke genfindes ved målingen.

Det forventes at hovedparten af de træer der mangler ved genmålingen reelt er fældede, men stødene kunne blot ikke genfindes. En stor del af det stormfældede træ bliver også oparbejdet og anvendt. Derfor vurderes den samlede hugst at være 3,8 mio. m³ som gennemsnit for perioden 2015-2019.

(Hugsten opgøres i øvrigt også af Danmarks Statistik ved udsendelse af spørgeskemaer til de danske skovejere. Statistikken omfatter kun det træ der fjernes fra skoven og ikke dødt træ og hugst-afald. Den seneste opgørelse fra 2019 viser 3,8 mio. m³, fordelt med 68% nål og 32% løv, altså samme resultat som i Danmarks Skovstatistik). Se fig. 3.

Når man sammenholder bruttotilvæksten med afgang af vedmasse af forskellige årsager, så er mængden af træ i skovene steget med ca. 1,5 mio. m³ hvert år siden 2015.

Opgjort pr. ha er bruttotilvæksten på 8,7 m³, afgang er 7,1 m³, og nettotilvæksten er 1,6 m³.

Alle disse tal er bestemt med en vis usikkerhed. Men det er tydeligt at vedmassen i skovene er stigende, og at det er muligt at hugge mere træ uden at forringe skovene.

Dødt ved

Dødt ved har fået stigende interesse i de senere år fordi en del af skovens plante- og dyreliv er knyttet til døde træer. Et glidende gennemsnit af fem års målinger viser at der findes 6,3 m³/ha. Se fig. 4.

Den største mængde findes i Region Hovedstaden med 10,8 m³/ha og mindst i Region Syd-danmark med 3,8 m³/ha. Det døde ved er ligeligt fordelt på løv og nål (49% løvtræ og 51% nåltræ). Arealer med løvskov rummer i gennemsnit 7,2 m³/ha og nåleskov 6,6 m³/ha.

Mængden af dødt ved er støt stigende og næsten fordoblet på 14 år. Fra ca. 2,1 mio. m³ i 2005 da de første målinger blev lavet til ca. 4 mio. m³ i 2019.

Urørt skov

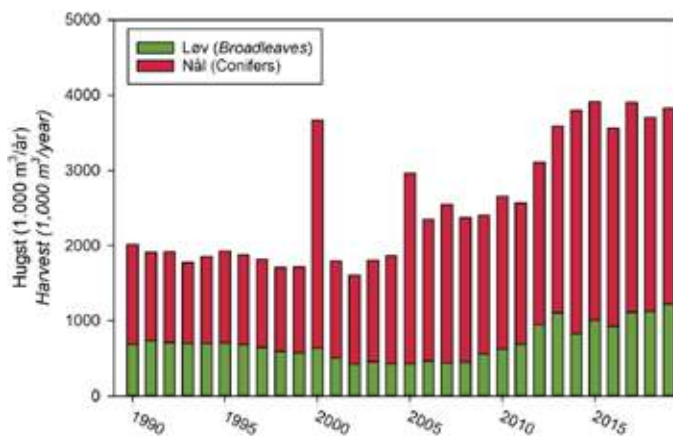
Skovstatistik 2019 har som noget nyt en oversigt over arealer udlagt til urørt skov i skove forvaltet af Naturstyrelsen og i private skove med tilskud.

Oversigten viser, at der er i alt 16.151 ha urørt skov i Naturstyrelsens skove og 2.076 ha i privat urørt skov. Oversigten medtager dog ikke urørt skov hos andre statslige skovejere, der indgår ikke urørt skov i fredninger, ligesom frivillige udlæg til urørt skov, eksempelvis som del af certificering, ikke er medtaget.

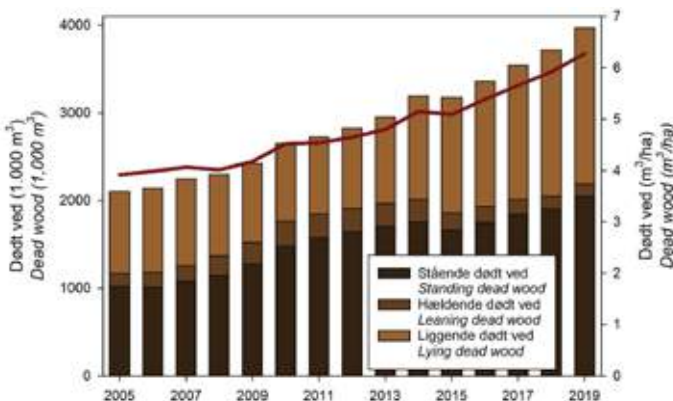
Andre emner

Sundhed

- Skovenes sundhed vurderes hvert år. Alle overvågede træarter har i 2019 haft en markant forværret sundhed målt på et stigende nåle- og bladdrab.

Figur 3. Hugsten fordelt på løv- og nåltræ.

Figur 4. Mængden af dødt ved i de danske skove. Den mørkerøde kurve viser udviklingen i dødt ved per ha. De enkelte datapunkter er beregnet som glidende gennemsnit baseret på fem års målinger.

Den forværrede sundhed skyldes skift mellem våde og tørre år. Våde år belaster særligt løvtræerne. Tørke svækker nåltræerne og har givet en kraftig opformering og angreb af sitkalus og barkbiller. Det bør dog tilføjes at de danske skove er i betydeligt bedre tilstand end skovene i Sverige og især i Centraleuropa.

Drikkevand

- 39 % af skovarealet ligger på arealer med særlige drikkevandsinteresser.

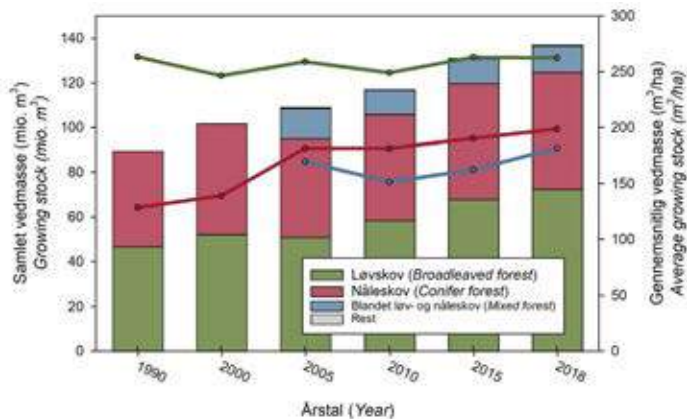
Stående vedmasse

- Den stående vedmasse i skovene udgør 137 mio. m³, svarende til 216 m³/ha. Der findes 73 mio. m³ i løvskovene og 52 mio. m³ i nåleskovene, mens blandet løv og nål rummer 12 mio. m³. Se fig. 5.

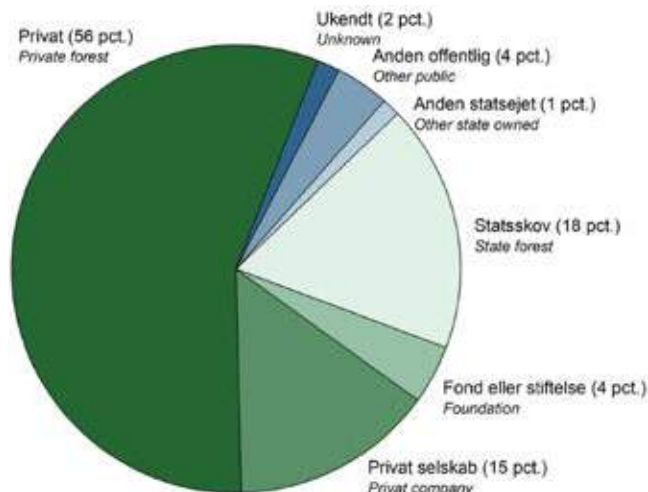
Kulstoflager

- Træerne består bl.a. af kulstof som har stor betydning i forbindelse med klimaændringer. Den levende vedmasse (stammer, grene, rødder samt nåle) rummer et kulstoflager på 41,8 mio. tons, svarende til 66 tons/ha. Siden 1990 er lageret øget med 14,0 mio. tons, og det svarer til at der er fjernet 51,3 mio. tons CO₂ fra atmosfæren.

Skovens kulstoflager ligger i fem puljer: Overjordisk 34,2 mio. tons, underjordisk (rødder) 7,6 mio. tons, dødt ved 0,8 mio. tons, litter (døde

Figur 5. Udviklingen i den samlede vedmasse (søjler) og gennemsnitlige vedmasse per ha (linjer) for hhv. løvskov, nåleskov og blandede løv- og nåleskove.

Figur 6. Fordeling af skovarealet til ejertyper.

blade og nåle) 9,5 mio. tons, og organisk stof i mineraljorden 106,4 mio. tons.

Ejere

- De danske skove er ejet af ca. 24.000 ejere, hvoraf 83% ejer mindre end 20 ha. Af det samlede skovareal er 75% ejet af private personer, firmaer og fonde eller stiftelser, resten er ejet af staten, kommuner mv. Se fig. 6.

Produktion og BNP

- Produktionen af savskåret træ, plader, papir, pap og energitræ var 7,0 mio. m³ råtræ-ækvivalenter. Der var en import på 17,4 mio. m³. og en eksport på 3,0 mio. m³. Danmarks forbrug af træprodukter kan derfor opgøres til 21,4 mio. m³ råtræ-ækvivalenter.

- Skovenes bruttonationalprodukt udgør 2,3 mia. kr. Det er præcis 0,1% af Danmarks BNP på 2.335 mia. kr. Der er beskæftiget 5.700 personer i skovbruget.

Juletræer og klippegrønt

- Der er 19.500 ha med juletræer af nordmannsgran og 8.000 ha med klippegrønt af nordmannsgran og nobilis. Siden 2015 er arealet faldet med 12%, hhv. 1%.

Der blev produceret 11,9 mio. stk juletræer. Heraf var eksporten på 10,4 mio. stk til en værdi på 698 mio. kr. Der blev produceret 28,1 mio. tons klippegrønt. Heraf var eksporten på 25,6 mio. tons til en værdi af 180 mio. kr.

Natura 2000

- Der er udlagt Natura 2000 områder i 75.000 ha skov eller 12% af skovarealet. Her gælder særlige regler for beskyttelse af dyr og planter.

Om Skovstatistik 2019

Skovstatistik 2019 rapporterer resultater fra Danmarks Skovstatistik, som hviler på et stort net af prøveflader, der dækker hele landet. Udgivelsen er bygget op omkring de seks pan-europæiske kriterier og indikatorer for bæredygtig skovforvaltning.

Skovstatistik 2019 rapporterer hovedsageligt på baggrund af data indsamlet i den fem-årige

periode 2015-2019. Statistikken er på 57 sider, dels tekstafsnit med grafiske figurer, dels tabelafsnit med resultater opdelt efter regioner, årstal, træarter mv.

Skovstatistik 2019 er udarbejdet af Thomas Nord-Larsen, Vivian Kvist Johannsen, Torben Riis-Nielsen, Iben Margrete Thomsen og Bruno Bilde Jørgensen. Den findes på www.ign.ku.dk > Nyheder 22.12.20. Eller med en søgning på www.ign.ku.dk efter "Skovstatistik", (i søgefunktionen vælges "Publikationer").

sf

Skovstatistik 2019 er udgivet som en pdf-fil der kan hentes gratis på nettet.

**AKKERUP
PLANTESKOLE**

5683 HAARBY
TLF. 6473 1058
FAX 6473 3158
mail@akkerup.dk
WWW.AKKERUP.DK

Skov-, læ og hækplanter

Rekvirer katalog eller De er velkommen til at aflægge Planteskolen et besøg. Tilbud afgives gerne.

Nyt om planteværnsmidler

Flere planteværnsmidler udgår. Godkendelsen ændres måske for nogle midler i løbet af 2021. Generelt bliver der færre midler fra år til år, og flere bliver godkendt til "anden anvendelse".

Danske Juletræer holdt igen i år temadag om juletræer og klippegrønt. På grund af corona-reglerne foregik det udelukkende virtuelt, fordelt over tre dage, den 2., 3. og 4. marts.

Hver dag deltog 100-110 deltagere fra egen computer rundt om i landet. Og med mulighed for at stille skriftlige spørgsmål i en chat. Denne artikel er et resume af et indlæg af Peter Hartvig fra Aarhus Universitet.

Red.

Der er kun få ændringer på planteværnsområdet i forhold til sidste år. Revurdering af midler i EU er 3-4 år bagud. Derfor er de danske fornyelser af godkendelser i flere tilfælde forlænget 2-3 gange op til 12 måneder.

Der kom en ny EU-forordning om planteværnsmidler i 2012. Vi ser efterhånden konsekvenserne i form af flere restriktioner og færre midler.

I forhold til godkendelser af planteværnsmidler mv. er EU-landene inddelt i tre zoner, og Danmark er i Nordzonen sammen med Sverige, Finland og Baltikum. Disse seks lande har kun 6,5% af det dyrkede areal og 4% af omsætningen inden for plantebeskyttelse. Det er et meget lille marked, og producenterne tager sjældent hensyn til reglerne i vores zone.

Klima og geografi giver landene ret til at indføre nationale særregler. I Danmark bliver der lagt stor vægt på rent grundvand.

Det betyder i praksis at nye aktivstoffer ikke må sælges i Danmark hvis de kan skade grundvandet. Der er ikke udsigt til at denne situation ændres, for ingen danske politikere vil risikere ringere kvalitet af drikkevandet.

Fremtiden

Peter Hartvig mente at om 10-20 år vil der stadig være planteværnsmidler på markedet, men færre end i dag. Og der vil nok være flere "alternative" midler af naturlig oprindelse.

Der vil være færre midler med en ordinær godkendelse til juletræer og skovbrug, og der vil være flere midler som er godkendt til "mindre anvendelse". Det betyder at de må anvendes i juletræer, skovbrug mv., men producenten kan

Ukrudtsmidler

Forbudt i 2020: Diquat midler, Saracen, Saracen Delta, Accurate 20 WG, Pistol ("Pistol ukrudtsmiddel" er dog tilladt), Agro-Glyfo Toupar, Dan-Kvik Plus, Glyfonova Plus, Biscaya OD 240.

Forbud i 2021: Glyfonova 450 Plus og Karate 2,5 WG (fra 1.7.21), Topsin WG (fra 20.10.21).

Uændret godkendelse i 2021: Focus Ultra, Primus, Saracen M, Accurate Max.

Midler hvor der kan ske ændringer i 2021: Matrigon 72 SG, Cliophar, Quartz/Legacy 500 SC, Saracen Delta Max, Logo, Ronstar Expert, MCPA produkter, Kerb 400 SC, Boxer (1-211), TopGun Finalsan konc., Agil 100 EC, Barclay Gallup Super 360, Glyphomax HL, Glypper, Roundup Bio, Roundup Flex, Roundup PowerMax samt andre glyfosatprodukter. Alle midler er godkendt til et tidspunkt i løbet af 2021.

For diflufenican-midler ventes ændring i dosering og afstandskrav, og for MCPA og Boxer måske afstandskrav. Glyfosatprodukterne ventes godkendt igen.

Skadedyrsmidler

Uændret godkendelse i 2021: Fastac 50 (dog afmeldt pr. 31.1.22), Merit Gran, Evure Neo, Mavrik Vita (afmeldt pr. 15.6.22), Mavrik. De tre sidstnævnte er samme aktivstof.

Midler hvor der kan ske ændringer i 2021: Mospilan SG, Axiendo 2,5 WG, Spruzit Neu, Kumulus S.

Vækstreguleringsmidler

"Nyt" middel: Conshape, har nu ordinær godkendelse.

Ikke godkendt: Pomoxon Extra. Der er lige som sidste år ansøgt om 120 dages dispensation til anvendelse, men det er ikke godkendt endnu.

Middel hvor der kan ske ændringer i 2021: Terpal

Vildtafværgningsmidler

Middel hvor der kan ske ændringer i 2021: Trico.

Der er ikke sket de store ændringer inden for planteværn siden sidste år. Men udviklingen går i retning af flere midler som er godkendt til "mindre anvendelse", dvs. at de er udviklet til andre afgrøder, og producenten kan ikke gøres ansvarlig for eventuelle skader eller manglende virkning.

ikke gøres ansvarlig for manglende virkning eller skader på afgrøder. Det er en situation der efterhånden gælder for mange "små afgrøder", også inden for gartneri og landbrug.

Der sker tekniske forbedringer af sprøjtestyret. En af de interessante er kamera med sensorer og GPS som betyder at man kan begrænse sprøjtning til de steder i kulturen hvor der er behov.

Aktuelle regler

De aktuelle regler for planteværnsmidler fremgår altid af www.middeldatabasen.dk, www.mst.dk (database over bekæmpelsesmidler) eller www.christmastree.dk. Man bør jævnligt tjekke om der er kommet ændringer.

Boksen giver en aktuel oversigt over de seneste ændringer. Der er flere eksempler på midler der afmeldes, men senere godkendes under et nyt navn – fx Mavrik Vita bliver til Mavrik.

Det er vigtigt at man ikke har midler stående i skabet som er afmeldt, selv om det er det samme aktivtstof som sælges under et nyt navn. Det kan også være der blot er tale om et nyt registreringsnummer, men man må stadig kun have det godkendte middel stående.

Dansk etiket

Efter foredraget blev der spurgt om man må foretage privat / parallel import af midler?

I princippet nej, da emballagen skal have en godkendt dansk etiket. Det gælder alt i kemikalieskabet – hvis der står et middel til brug i haven med en tysk etiket, så kan det give bøde. Og hvis etiketten er ved at falde af skal man huske at sætte den fast igen, så den næste bruger eller kemikaliekontrollen kan læse de præcise regler.

sf

Alternativer til glyphosat

Glyphosat vil måske en dag blive forbudt. Derfor laves der forsøg for at finde alternative midler eller nye strategier. To års forsøg bekræfter at glyphosat er meget effektiv mod græs. Der kan ikke peges på 1:1 alternativer til glyphosat. Nye forsøg gennemføres i år.

Denne artikel er et referat af et indlæg på temadagen for juletræer og klippegrønt, arrangeret af Danske Juletræer. Indlægget blev holdt af Peter Hartvig, Århus Universitet. Red.

G

lyphosat er et af de mest anvendte aktivstoffer. Glyphosat er effektivt mod de fleste planter, især græs, det er billigt, det nedbrydes hurtigt, og det har meget lav giftvirkning over for dyreliv.

Glyphosat sælges under et utal af varemærker, hvoraf Roundup er det mest udbredte. Navnet Roundup er almindelig kendt af mange uden for jordbruget og har tiltrukket sig langt mere politisk interesse end andre plantemidler.

Glyphosat var under mistanke for at være kræftfremkaldende – men det er senere blevet tilbagevist. I slutningen af 2017 skulle glyphosat have fornyet godkendelsen i EU. Der var en intens politisk debat i flere år, bl.a. på sociale medier. Debatten blev meget følelsesladet, og et forbud

mod glyphosat blev en mærkesag for mange grønne organisationer.

Glyphosat fik lige akkurat en forlængelse på 5 år til 15.12 2022. (De lande der stemmer for skal bl.a. repræsentere 65% af EU's befolkning. Ved afstemningen var der opbakning fra lande med 65,7% af EU's befolkning. Se mere i Skoven 12/17, side 503).

Flere lande har siden besluttet på egen hånd at udfase glyphosat. Den tyske regering – som i 2017 kom med den afgørende stemme – har vedtaget at udfase glyphosat – det har dog ikke været behandlet i Forbundsdagen. Men der er valg til Forbundsdagen i september, og glyphosat kan blive et emne i valgkampen.

Danmark stemte for i 2017. Det gjorde Storbritannien også, men landet er som bekendt trådt ud. Derfor er det usikkert om godkendelsen kan fornyes.

Dansk landbrug er optimistisk og mener man kan finde et kompromis med visse begrænsninger. Andre siger det er urealistisk, fordi faglige argumenter ikke har været afgørende i den offentlige debat.

Det mærkes også i juletræsproduktionen da der er en efterspørgsel efter juletræer som har været dyrket uden glyphosat.

Alternativer eftersøges

Efter debatten i 2017 var man klar over at der er risiko for at glyphosat en dag bliver forbudt. Derfor startede Århus Universitet en forsøgsserie for at finde alternative metoder i juletrædyrkningen.

I 2019 blev der gennemført 9 forsøg på tre lokaliteter med 18 midler kendt fra landbruget. Der blev afprøvet bredsprøjtning efterår, forår og afskærmet sprøjtning. Der var ikke vanskelige græsser på arealerne.

Nogle midler var meget effektive, og der var meget få skader på træer. Men der var ikke ét klart alternativ til glyphosat.

I 2020 blev der afprøvet 14 midler i strategiforsøg hvor der udbringes 2-3 midler efterår, tidligt forår (1. marts) og/eller før knopbrydning (1. maj). Der var nu flere vanskelige græsser på arealerne.

Forsøgene viste som ventet at Roundup Bio har over 90% effekt over for græs. I forsøget på Lundbygård var den ingen andre midler der kunne bekæmpe græs. I forsøget på Dønnerup var der 70% effekt over for græs med Othello + Mustang Forte.

Der var ingen skader på nordmannsgran. Men der blev heller ikke fundet nye strategier der kan erstatte glyphosat.

Konklusionen i 2020 var at hvis der er et massivt, etableret dække af græs så er det nødvendigt at følge op med et græsmiddel som Focus Ultra eller Agil i vækstsæsonen.

Afskærmet sprøjtning

En anden mulighed er afskærmet sprøjtning med et middel som vil skade træerne hvis det rammer grenene. Denne metode er bedst i juletræer og mindre egnet i skovbrug hvor terrænet er mere ujævnt og hvor der er vedplanter. Derfor undersøgte man risikoen for skader på træerne.

Græs kan være et alvorligt problem i skovkulturer. Men i øjeblikket er det svært at finde et alternativ til glyphosat.

Bredsprøjtning hen over toppen den 29. april, før knopbrydning gav – ret overraskende – ingen skader på granerne. Logo + LogoOil var effektiv over for det græs som var fremme.

I et nyt forsøg blev der sprøjtet 28. maj på det yderste af grenene. Som ventet gav de fleste midler omfattende skader, dog var der kun 10% skader med Logo + LogoOil, og 0% med Roundup Bio.

Der laves en ny serie strategiforsøg i 2021. Der indgår endnu en lokalitet (Langeskov Gods). Der laves forsøg med afskærmet sprøjtning. Og en behandling med Focus Ultra i maj-juni bliver standard i halvdelen af parcellerne.

sf

Skoventreprenørerne 2020

Årsberetning fra skoventreprenørerne i DM&E Skov. Skovdriften har ikke været påvirket af coronaen. Der er stigende opmærksomhed omkring bæredygtighed. 22 entreprenører er nu godkendt til at sælge bæredygtig biomasse. Debat om biodiversitet og klima mærkes også.

Artiklen gengiver uddrag af årsberetningen fra skoventreprenørerne i DM&E Skov som er en afdeling af Danske Maskinstationer og Entreprenører. Red.

Landet har været lukket ned i flere omgange, men det har ikke haft den store betydning for skoventreprenørerne. 89% af skoventreprenørerne oplyser at covid-19 ikke har præget den økonomiske udvikling i virksomheden. Driftsresultatet er øget i 2020 i forhold til 2019, og det samme gælder arbejdsmængden og antallet af ansatte.

De gode resultater skyldes blandt andet at vejrforholdene har været gode. Det er nemmere at arbejde i skoven når man ikke sidder fast eller må flytte maskinerne mellem opgaverne.

Bæredygtig biomasseproducent

Nu er 22 virksomheder godkendt til at sælge bæredygtig biomasse gennem DM&E's certificeringsordning *Godkendt Biomasseproducent*.

Biomasse vil også i fremtiden være en del af den danske energiforsyning i kombination med vind og sol. Det giver god mening at bruge restprodukterne fra de danske skove og den danske træindustri til at producere varme og strøm.

I 2020 har der imidlertid været et stort fokus på bæredygtighed fra politikerne, energiproducenterne og befolkningen. Det stiller krav til dem, der producerer og sælger biomasse – senest med de nye lovkrav til bæredygtig biomasse, der blev sendt i høring i december.

Selvom loven ikke er vedtaget endnu, lader det til, at DM&E Skovs ordning "Godkendt Biomasseproducent" kan fortsætte, men der vil være behov for tilretninger.

Politikere i skoven

En af målsætningerne i 2020 var at få politikere ud i skoven, så de kunne se, hvad skoventreprenører laver. Det blev til to skovture med nationale og lokale politikere, og der var en god debat om fremtiden for det danske skovbrug.

Hovedfokus var produktion af biomasse, der er et stort forretningsområde for næsten alle skoventreprenører. Vi ville gerne vise, at biomasse er

Energitræ og flis har som helhed været det største emne for skoventreprenørernes forening i 2020.

Der arbejdes på at lave en certificering for træer udenfor skoven, fx læhegn.

en del af skovens produktpalet, og at den er med til at betale for pleje af de bevoksninger, der skal producere fremtidens byggematerialer.

Der skal være økonomi i at hive bæredygtig biomasse ud til lokal produktion af kraftvarme. Det er ikke bæredygtigt at forbyde brug af biomasse til opvarmning.

Det klare svar til politikerne er, at hvis vi skal have mere skov i Danmark, skal vi ikke tage økonomien ud af skovdriften.

Partnerskabet for Ansvarlig Træbiomasse

I foråret skiftede *Træ til Energi* navn til *Partnerskabet for Ansvarlig Træbiomasse*. Formålet er det samme, nemlig at forbedre mulighederne for at anvende bæredygtigt dansk træ til energiformål. Partnerskabet består af Dansk Skovforening, HedeDanmark, Skovdyrkerne samt DM&E Skov.

Året blev indledt med møder med Energistyrelsen omkring indførelse af de nye EU-direktiver. Men allerede fra marts tog det fart, da der sejlede et skib med flis fra Brasillien ind til København. Flere politikere krævede afgifter på biomasse, udfasning af biomassefyrede anlæg og strammere lovgivning. Det førte til et massivt pres på klimaministeren, og biomasse blev diskuteret i de fleste medier igennem foråret og sommeren.

Partnerskabet sendte flere artikler til forskellige medier og deltog i møder med relevante politikere og embedsfolk fra Energistyrelsen. I oktober blev der fremlagt et lovforslag, som skal sikre bæredygtig biomasse i den danske energiproduktion. Loven ventes at træde i kraft til sommer.

Med den nye lov følger en håndbog, der angiver retningslinjer for brug af biomasse i Danmark. Her byder Partnerskabet også ind, så det kan sikres, at det stadig er praktisk muligt at producere biomasse i Danmark.

Skovcertificeringer

De første skovcertificeringer så dagens lys for tyve år siden, og arealet af certificerede skove er vokset siden. Men efter at klima, natur og miljø er kommet højere op på dagsordenen, er der kommet større fokus på bæredygtige træprodukter. Det har betydet oprettelse af nye ordninger, såsom DM&E's *Godkendt Biomasseproducent*.

DM&E Skov har i 2020 deltaget i revidering af PEFC-skovstandarden, et arbejde der skal udføres hvert 5. år. Reglerne for arbejde i de certificerede skove bliver med tiden til måden, man arbejder på i alle skove.

I revideringen har der været meget fokus på biodiversitet og skovens klimabelastning.

Nogle af de vigtige punkter for os er kravene til dem, der arbejder i skoven og de maskiner, der bruges. Vi undersøger især hvordan vi kan indarbejde den internationale standards nye krav til klima; bl.a. maskinernes påvirkning af klimaet.

I Sverige har man løst problemet ved at lave en separat certificering af skoventreprenørerne. Hvis vi vælger at gå den vej i Danmark, er det vigtigt, at den kan bruges uanset om man arbejder i PEFC, FSC eller SBP.

Uddannelse

DM&E Skov arbejder for at uddanne flere til branchen. Det har bl.a. betydet at der på årets Langesømesse igen blev afholdt Skills for skovbrugselever. Skills skal være med til at udbygge samarbejdet mellem entreprenører og Skovskolen.

Foreningens fokus på uddannelse har betydet, at de største skovejere er begyndt at kræve elever i deres udbud.

Træer udenfor Skoven (TuS)

De grønne organisationer har længe ønsket mere dokumentation for bæredygtighed af træ fra områder uden for skoven, dvs. læhegn, småbiotoper, naturarealer, parker, haver m.m. Det er meget vigtigt, at vi sammen med resten af branchen kommer frem til nogle regler.

Certificering af Træer udenfor Skoven (TuS) er en helt ny PEFC-standard. Der er ikke ret mange internationale erfaringer med systemet, og det er for tidligt at sige, om man kan udvikle en dansk standard.

Fremtiden

2021 vil fortsat være præget af debat om biodiversitet og klima. Debatten om mere biodiversitet i skovene skal følges tæt af alle aktører i skovbruget. Gennemførelse af Natur- og Biodiversitetspakken fra december 2020 vil ændre den måde, vi arbejder på i skoven og naturen.

Billedet af, at skovbruget ødelægger vores allesammens natur skal ændres. Vi skal fortælle den gode historie om arbejdet i skoven og de produkter, vi laver. Corona, politisk ustabilitet for Skovdanmark, nye danske krav til biomasse, biodiversitetskriser og klimakriser giver på den korte bane en usikker fremtid.

EU-arbejdet i DM&E Skov

Den ellers meget aktive skovsektion i EU, CEETTAR, har haft få emner på programmet i 2020. Coronaen har udsendt meget af arbejdet.

De to vigtigste emner var udarbejdelse og godkendelse af den reviderede europæiske strategi for skov og den nye strategi fra maj 2020 om biodiversitet i EU. Den kræver øget beskyttelse af naturområder i de enkelte medlemslande.

Det var vigtigt for CEETTAR, at skovens mulighed for at beskytte biodiversitet bliver anerkendt, men endnu vigtigere at den ny strategi ikke sætter regler, der besværliggør bæredygtig skovdrift.

EU's skovstrategi skal udstikke mål og ønsker for udviklingen i det europæiske skovbrug. En af de ting, der glæder os meget, er ønsket om plantning af 3 milliarder træer i EU inden 2030.

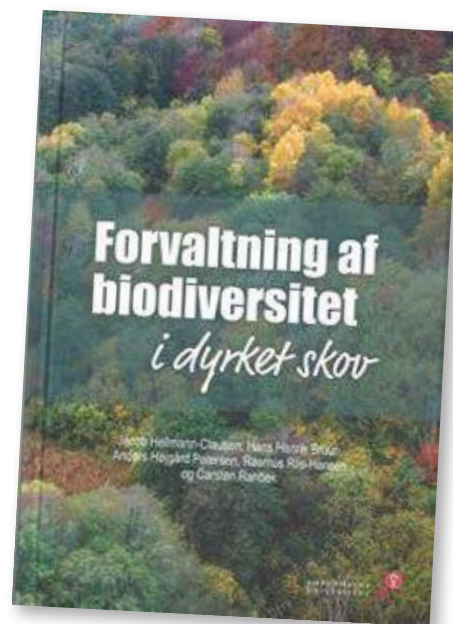
Fakta: DM&E Skov

DM&E Skov er en del af Danske Maskinstationer og Entreprenører som bl.a. organiserer landbrugets maskinstationer.

DM&E Skov har 89 medlemmer med en samlet omsætning på 578 mio. kr. Der er overvejende tale om små virksomheder – 53 har en omsætning under 3,5 mio. kr, og kun 10 har en omsætning over 14 mio. kr. Den mest almindelige virksomhed har en omsætning mellem 2 og 3,5 mio. kr. 🌿

Forvaltning af biodiversitet i dyrket skov

Ny bog giver introduktion til skovens natur og mange konkrete råd til hvordan der skabes rum til biodiversitet i dyrkede skove. Den primære målgruppe er fagfolk inden for praktisk skovbrug og studerende.

Hvis man i arbejdet med skovbrug skal tænke langsigtet, så er det ikke noget i forhold til at arbejde med biodiversitet. Her taler man om flere hundrede år.

Det synes man, at skovbrugets lange omdrifter gør det vanskeligt at have sikker viden om mange praktiske tiltag, så er det ingen ting i forhold til biodiversiteten. Ligesom i skovbruget er man i mange tilfælde henvist til erfaring og logisk tænkning.

Nok har forskningen givet os en fantastisk indsigt i mange arters levemåde og krav til levestederne, men det komplicerede samspil mellem arterne i forskellige økosystemer er langt fra afdækket.

Det er et par af de forhold, man opdager ved at læse Jacob Heilmann Clausens m.fl. glimrende bog: "Forvaltning af biodiversitet i dyrket skov". Bogen er en udløber af projekt "Urørt skov eller naturnær skovdrift – hvad skal der til for at bevare biodiversiteten i de danske skove?" ("Bøgeskovsprojektet"), som er støttet af 15. juni Fonden.

I forordet har forfatterne givet en glimrende læsevejledning, som nævner at bogen både kan læses som en "lærebog" og som et opslagsværk.

De første to kapitler indfører læseren i det evolutionære og historiske grundlag for skovene i Danmark, og kapitel 4 er en gennemgang af grundbegreber indenfor biodiversitet. Kapitel 3 beskriver skovdyrkning og dens effekt på biodiversiteten, men det kan de fleste skovfolk springe over.

Kapitel 5 til 8 omtaler forskellige tiltag for fremme af biodiversitet i dyrket skov. Det afsluttende kapitel 9 indeholder en opsamling og nogle refleksioner over praktisk planlægning.

Skrevet af biologer

Bogen er skrevet af biologer, der har en evolutionær forståelse af vores natur, og det lægger forfatterne ikke skjul på.

Som grundprincip beskrives naturen som dynamisk og under konstant forandring. Hvis man gav naturen tilstrækkelig plads og overlod den til sig selv, ville den reetablere naturlige økosystemer udenfor vores menneskelige kontrol. Om det

På disse sider ses eksempler på opslag om fremme af diversitet ved aktiv indplantning, tiltag under skovning, fremme biodiversitet ved vandløb og skovbryn.

er ønskeligt, må den enkelte selv tage stilling til.

Bogen er befriende nøgtern. Den bygger på fakta, viden og erfaringer og er stort set fri for naturpolitiske tilkendegivelser.

Der argumenteres således for, at rødgran og ahorn med god ret kan betragtes som naturligt hjemmehørende, at der både er forsvundet og kommet nye arter til, og at der antalsmæssigt er tale om en nettotilgang. Der peges på, at en overfladisk jordbearbejdning i et vist omfang kan minde om de forstyrrelser, der mangler som følger af vildsvinets manglende tilstedeværelse. Det fremgår, at renafrifter i et vist omfang kan afhjælpe manglen på lysåbne arealer, og at køreskader kan fremme mistrivslen af træer og dermed levesteder for visse arter. Og at sunde, komplette og stabile bevoksninger i virkeligheden er skidt for biodiversiteten.

Den opmærksomme læser vil bemærke, at forfatterne fra tid til anden bruger vendinger som "alt tyder på" og "næppe tvivl om". Forfatterne gør selv opmærksom på, at der ikke er enighed blandt forskere om f.eks. betydningen af de store planteæderes fravær.

Ingen kritik af moderne skovbrug

Bogen redegør for, hvad den moderne produktions-skov mangler, hvis man vil prioritere biodiversitet. Det er således ikke en kritik af det moderne skovbrug, men blot en konstatering af, hvilke mangler produktions-skoven har, når man fokuserer på biodiversitet.

Hvis man vælger at læse bogen med et åbent sind, giver den en god baggrundsforståelse og masser af inspiration til dem, der ønsker at give biodiversiteten mere plads i dyrkede skove.

Bogen er således ikke missionerende i forhold til en prioritering af biodiversiteten. Den anerkender fuldt ud produktions-skovens og den flersidige skovdrifts berettigelse i et samfund med mange ønsker til skovene.

De fire centrale kapitler, 5 til 8, beskriver i alt 43 virkemidler fordelt til 15 temaer; der findes en glimrende oversigt på side 155.

For mange praktikere vil der ikke være de helt store overraskelser og revolutioner. Det er virkemidler som tilgodeser behovet for flere

veterantræer og mere dødt ved, flere vådområder og flere lysåbne arealer.

Det gode er, at virkemidlerne sættes i den rette faglige ramme, der beskriver, hvornår og under hvilke forhold et virkemiddel giver mening, og ikke mindst hvornår det ikke giver mening. F.eks. at det næppe giver mening af prioritere virkemidler for arter, der i århundreder har været forsvundet fra et område.

Forfatterne har ikke gjort rede for økonomien i de forskellige virkemidler, men de fortæller dog flere steder, at visse virkemidler i nogle sammenhænge kan være dyre uden ret meget effekt. Formentlig har de klogelig valgt at overlade økonomiberegninger til andre, og mon ikke det er en fornuftig arbejdsdeling.

I 2019 udkom bogen "Klimaskoven", som på fremragende vis redegjorde for skovens kraftfulde effekt på klimaet. Nu har vi også en bog, som på tilsvarende glimrende vis redegør for skovens bidrag og muligheder i forhold til biodiversitet.

Hermed er begge højaktuelle emner for skoven i Danmark dækket ind med masser af muligheder for inspiration.

God læselyst!

*Skovbrugschef Michael Glud,
HedeDanmark 🌿*

Kilde:

Jacob Heilmann-Clausen, Hans Henrik Bruun, Anders Højgård Petersen, Rasmus Riis-Hansen og Carsten Rahbek: Forvaltning af biodiversitet i dyrket skov. Udgivet af Center for Makro-økologi, Evolution og Klima, GLOBE Institute, Statens Naturhistoriske Museum, Københavns Universitet 2020. 168 sider, rigt ill. Pris: 149 kr. Købes fx hos www.academicbooks.dk

Kapitler

1. Skovens historie
 2. Skoven som levested
 3. Skovdyrkning og biodiversitet
 4. Nøglebegreber inden for forvaltning af biodiversitet
 5. Diversitet af vedplanter
 6. Dødt ved og veterantræer
 7. Vand og vådområder
 8. Lysninger og skovenge
 9. Praktisk planlægning
- Litteraturliste

Markedet for pyntegrønt

Markedet for juletræer og klippegrønt i 2020 var præget af corona. Der blev stort set solgt ud, og næsten alle ordrer blev afviklet som planlagt. De gennemsnitlige salgspriser på både træer og grønt steg en smule. Markedet for træer af høj kvalitet er begrænset, og det er svært at få dækket omkostningerne. Laver vi for meget beskæring og topskudsregulering?

På temadagene gav Claus Jerram Christensen fra Danske Juletræer en oversigt over markedet i 2020, og Michael Teglggaard, Silva Green, fortalte om konkrete erfaringer.

Red.

Coronaen prægede hele 2020. Det var ventet at salget ville stige fordi færre ville rejse væk i julen, og juleselskaber blev mindre. Men det var også usikkert om det var muligt at sælge træer til forbrugerne.

Coronaregler begrænsede kundebesøg, og der var færre deltagere end normalt på Langesømesse. Salget startede langsomt, og der blev bestilt færre træer i begyndelsen.

De fleste markeder lukkede i perioder når der blev indført restriktioner mod corona, men åbnede igen. Det betød stop-go ordrer og flytninger af personale med kort varsel.

Der var i perioder problemer med transporter, da Nordjylland blev sat i karantæne pga. smitte fra mink. Kørsel til Storbritannien var også besværlig fordi der var lang kø af lastbiler før Brexit trådte i kraft ved nytår. Men i sidste ende blev næsten alle ordrer afviklet som planlagt.

Sorteringen er fortsat stram. "Prima" betegner nu ekstra gode træer, mens "uklassificeret" nu er næsten fejlfri træer. Sorteringen blev dog blødt op fra medio november da der kom ekstra ordrer.

Høstforholdene var gode, og der var få reklamationer. Der var mangel på arbejdskraft til sidst. Det udenlandske personale rejste inden 10. december fordi de skulle i karantæne i hjemlandet inden jul.

Trods mange forhindringer blev der eksporteret lige så mange træer i 2020 som i 2019. De tidlige ordrer blev afregnet til 2019 priser, mens prisen blev lidt højere på de sene ordrer. Der var ikke betalingsproblemer som følge af corona.

Små træer under 1,5 m steg lidt i pris, mens de store træer over 2,5 m faldt lidt. Gennemsnittet for alle højder og sorteringer blev højere end 2019. Men det skal bemærkes at gennemsnitshøjden var omkring 10 cm højere end sidste år. De ringeste sorteringer blev solgt til priser nær udgifterne til oparbejdning.

Detailsalget gik godt med uændrede priser, og gårdsalg har budt på corona-sikre oplevelser. Dyrkeren får ofte lidt bedre sortering og dermed bedre priser ved direkte salg.

Prisstigningen på små træer skyldes formentlig at udbuddet er faldende. En del dyrkere er holdt op på grund af dårlige priser, og denne tendens ses i andre lande i Europa.

Afslutningen blev bedre end ventet. Der blev stort set udsolgt i handelsleddet og hos større danske producenter. Der var ingen eller få billige træer i kommission.

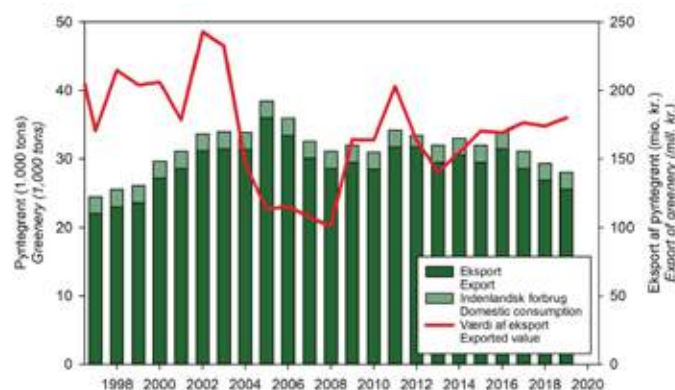
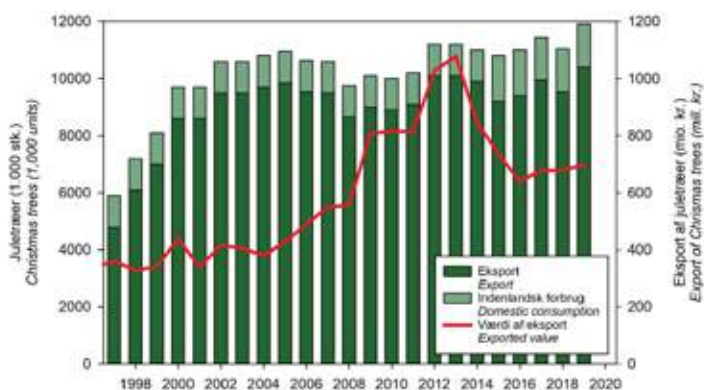
Økonomien i dyrkning af juletræer er stadig dårlig. Omkostningerne er stigende, udbyttet er faldende pga. stram sortering, og salgspriserne har været faldende i en årrække.

Juletræer fremover

Corona er forhåbentlig et overstået problem i 2021. Udbuddet af træer ventes på niveau med 2020.

Der har i en årrække været et stort udbud som har presset prisen. Men der er klare tegn på at merudbudet er under afvikling, både i Danmark og i udlandet.

Priserne er stadig for lave i forhold til omkostningerne, og mange dyrkere har svært ved at få overskud. Det er vanskeligt at tiltrække og fastholde arbejdskraft.

Produktionen af juletræer (til venstre) og pyntegrønt (til højre) fordelt på eksport (mørkegrøn) og indenlandsk forbrug (lysegrøn) 1997-2019. Værdien af eksporten er vist som en rød kurve. Kilde til produktionstal: Danske Juletræer, kilde til eksport: Statistikbanken.dk/ KN8Y. Gengivet fra Skovstatistik 2019, udgivet af Københavns Universitet.

Sorteringen er et tilbagevendende problem. Ringere sortering bruges af køberne til at presse salgsprisen. Danske Juletræer anbefaler at dyrkerne overholder sorteringen, og der er ikke behov for at stramme reglerne.

Det er vigtigt at der er kvalitetsforskel mellem de tre sorteringsklasser, og et træ af tredje klasse skal have synlige fejl. Alternativt kan to kvalitetsklasser være en god løsning.

Flere efterspørger dokumentation for at produktionen er bæredygtig – men ikke nødvendigvis økologisk. Vi skal fortælle hvad dyrkningen betyder for klima og CO₂-binding. Samtidig bliver vi – trods stigende miljøbevidsthed – stadig presset af plastictræer.

Netsalg af juletræer vinder frem. Ønsker til kvalitet kan godt opfyldes, og der er kun få klager om nåletab, men det er vigtigt at træet leveres i rette tid. Der var i 2020 mange budfirmaer som afviste juletræer fordi de ikke havde plads i bilen – et juletræ fylder meget i forhold til andre pakker.

Laver vi den rette kvalitet?

Kvaliteten af træerne skal tilpasses bedre til markedets behov. Der er god efterspørgsel efter supermarkedstræer som er billige, men i rimelig kvalitet. Studehandlerne ønsker lidt bedre træer og mere variation. Men der er færre og færre som vil betale for et primatræ, og prima udgør i dag under 20% af markedet.

Det kræver tid og penge at lave disse ”amerikaner-træer”, men udgifterne skal kunne hentes hjem. Indsatsen bør afpasses efter kundernes ønsker, og de fleste kunder foretrækker et let etageret, ikke for åbent træ.

Michael Teglgård nævnte at der er kommet mange rodykke træer. Når man laver topskudsregulering og beskæring, får træerne kraftigere grene i bunden. De fylder mere på pallen, så transporten bliver dyrere.

God sæson for nobilis klip

Arealet med nobilis har i en årrække været faldende, og det har medført et lavere udbud især af ungdomsgrene. Koglesætning og hanblomster i nobilis fik mindre betydning i 2020.

Der er blevet dyrt at klippe de store træer som kræver lift, og derfor er kulturer til stangsaks meget efterspurgt. Der var gode vejrforhold under klippearbejdet, og der kom få reklamationer. Det var svært at få arbejdskraft på grund af coronaen.

Salg på roden er helt dominerende. Der var god afsætning uden nævneværdig lageropbygning, og de fleste producenter fik udsolgt.

Prisen på selvklip af nobilis steg en smule. Der udbydes ikke ret meget kvalitetsklip af nordmannsgran, men der er et stort udbud fra overgemte juletræer og skrottræer. Nordmannsgran sælges som selvklip, og der var et betydeligt prisfald i 2020.

Klippegrønt fremover

Det er generelt vanskeligt at skaffe arbejdskraft, og det vil på sigt medføre mindre udbud af klip. Efter mange års reduktion af arealet med nobilis er der nu ligevægt mellem udbud og efterspørgsel. Det er usikkert om prisen vil stige, fordi det afhænger af hvor meget kransbinderierne kan få for færdigvarerne.

Der vil stadig være stort udbud af nordmannsgran fra skrottræer. Selvklip vil blive mere udbredt. Sorteringen vil gå mod få sorterings i hver kultur.

På længere sigt vil flere dyrkere få øjnene op for nobilis. Den kan give en stabil indtægt, den er fleksibel, fordi man kan høste både juletræer, klippegrønt og tømmer/flis, og den er ret stormfast. Man er derfor ret frit stillet ved valg af afdriftstidspunkt.

Nobilisklip er et gammelt og velkendt produkt, men de traditionelle anvendelser går tilbage. Derfor skal vi nytænke anvendelse af klippegrønt og udvide salgskanalerne.

Kasserede grene ikke i bunker

Under debatten pegede Iben Thomsen fra Københavns Universitet på, at bunker af frasorterede grene kan skade bevoksningen. Klipperne samler ofte disse grene i store bunker, og det giver ideelle forhold for opformering af skadevoldere, især *Neonectria*. Derfor bør grenene spredes – eller køres væk fra bevoksningen.

Ny PEFC skovstandard

AF SUNE ENEVOLDSEN, PEFC DANMARK

Der er vedtaget en ny skovstandard for PEFC. Ændringerne består bl.a. i krav om større areal med biodiversitet, nye formuleringer om små skove, søflader og arbejdsforhold, samt nye afsnit om klima og friluftsliv.

PEFCE er et af verdens førende skov-certificerings-systemer, der sikrer at skovarealet og skovens produkter, er certificeret efter en række internationalt anerkendte krav. PEFC-certifikatet er omverdenens bevis på, at det træ, der indgår i et givent produkt, stammer fra et skovbrug, der er forvaltet socialt, økonomisk og miljømæssigt bæredygtigt.

De tre dele af bæredygtighed repræsenterer hver et (fag)område, som skal opfylde visse krav.

- Social bæredygtighed indebærer bl.a. at der tages hensyn til lokalbefolkningen, og at arbejdsforholdene overholder konventionerne i FN's Internationale Arbejdsorganisation (ILO-konventionerne).

- Miljømæssig bæredygtighed betyder bl.a., at træer kun må fældes i skove, hvor der tages store hensyn til natur og biodiversitet.

- Økonomisk bæredygtighed er med til at sikre, at det på langt sigt kan betale sig at investere i skoven.

I Danmark er næsten 300.000 ha skov certificeret efter PEFC Danmarks retningslinjer/krav/standarder. Der er en stadig stigende interesse fra skovejere, som ønsker at dokumentere deres bæredygtige forvaltning af skovene.

Revision af det danske PEFC-system

I det forgangne år har vi arbejdet med revision af det danske PEFC-system. 66 forskellige organisationer var inviteret, og 31 deltog aktivt i processen. Målet var at skabe en dansk standard til dansk skovbrug.

De deltagende interessenter blev fordelt i to arbejdsgrupper. Der har været holdt 9 møder i arbejdsgruppe 1, der står for Ordlisten og Skovstandarden som er helt centrale dele af PEFC-systemet.

Væsentlige ændringer i den nye skovstandard er blandt andet:

- Et nyt afsnit, der beskriver skovens klimaformål

I den nye PEFC standard skal biodiversitetsarealet øges fra 7,5% til 10% af det certificerede areal, og der er nye formuleringer om søflader og hvor stor en del af søer, der må indgå i biodiversitetsarealet.

- Biodiversitetsarealet er øget fra 7,5% til 10% af det certificerede areal
- Nye formuleringer for skovejendomme under 50 ha
- Nye formuleringer om søflader og hvor stor en del af søer, der må indgå i biodiversitetsarealet
- Nye formuleringer om løn- og ansættelsesvilkår
- Et nyt bilag 4 med eksempler på tiltag, der kan forbedre friluftsliv

Alle formuleringer er forhandlet på plads både i undergrupper og i den centrale arbejdsgruppe. Derefter har der været offentlig høring fra d. 3. december til d. 1. februar 2021.

Arbejde med bæredygtighed

Bæredygtighed er et af tidens centrale ord. Der er debat om alt fra bæredygtig biomasse til bæredygtigt byggeri, og debatterne kan være meget diverse. Når forskellige meninger mødes, kan der nemt graves grøfter, og debatten kan køre af sporet, hvis alle holder på hver sit.

Det kan være en stor mundfuld at samle en række interessenter til at tale om deres opfattelse af bæredygtigt skovbrug. Organisationernes interesser spænder over økonomi, medlemmers meninger, biodiversitet, friluftsliv, skovens produkter og / eller om systemet er til at arbejde med.

Arbejdsgruppen har vist en forbilledlig evne til at diskutere, forstå og opnå konsensus, og ikke en eneste organisation har forladt revisionen.

At vi har været i stand til at skabe et rum for diskussion omkring bæredygtigt skovbrug, uden at der er blevet smækket med døre, viser at evnen til samarbejde og forståelse for andres synspunkter og interesser er stor inden for dansk skovbrug.

Generalforsamling

PEFC Danmark holder generalforsamling, hvor de nye ændringer i systemet gennemgås. Det foregår tirsdag d. 27. april 2021 kl. 11 på Houens Odde ved Kolding, efterfulgt af en gåtur. Se mere på www.PEFC.dk 🌿

Besøgstallet i statsskovene er mere end fordoblet i tiden med corona hvor der lukket ned for mange aktiviteter.

Corona giver flere gæster i statsskove

Mere end fordobling visse steder

Covid-19 pandemien har fået mange til at søge ud i naturen, og det kan mærkes i statsskovene. Der er flere steder opsat tællere som viser mere end en fordobling af besøgstallet fra januar 2020 til januar 2021:

Bøllemosen 15 km nord for København: Stigning på 110%

Røsnæs v. Kalundborg: Stigning på 125%

Nordre Fælled v. Randers: Stigning på 80%

Digitale guider

Mange skovgæster har forberedt sig hjemmefra ved at læse naturguiderne på www.nst.dk. Det er digitale guider med beskrivelser af over 200 statslige naturområder.

I perioden 11/3-31/12 2020 var der 1.054.058 besøg på naturguiderne mod 472.312 i samme periode i 2019. Altså en fremgang på 123%.

Naturstyrelsen har også en hjemmeside www.udinaturen.dk som indeholder en oversigt over vandreruter, bålsteder, skove med fri teltning, parkeringspladser og meget mere.

I perioden 1/3-31/12 2020 var der 1.204.060 besøgende mod 566.971 i samme periode i 2019. Altså en fremgang på 112%.

Gode råd

Statsskovene har som langsigtet mål at få endnu flere danskere ud i naturen. Men ligesom mange private skove har de også oplevet trængsel en del steder. De opfordrer også til at holde afstand til de vilde dyr og giver 3 gode råd til skovturen:

- Hold afstand til andre – find et andet sted, hvis der er mange mennesker.
- Hunden skal altid være i snor af hensyn til andre besøgende og de vilde dyr – lige nu får mange dyr unger.
- Gør naturen og de andre besøgende en tjeneste og tag dit affald med hjem – det gælder også toiletpapir.

Læs mere om god stil i naturen: www.flinkafnatur.dk

Kilde: www.nst.dk 11.3.21 🌿

Vedskov

Træsalg og Skovservice

**Danmarks største
skoventreprenørvirksomhed**
- Din sikkerhed for professionelt
kvalitetsarbejde

Skovning:

Maskinskovning
Motorsavsskovning
Fældebunkelægning

Emballagetræ

Brænde 3 mtr. el. savet
og kløvet
Cellulosetræ
Flis

Andet entreprise:

Flishugning
Rodfræsning
Knusning
Kvasrydning
Plantning
Sprøjtning

Udkørsel:

Udkørsel af effekter
Fældeudkørsel

Salg af specialeffekter:

Flagstænger
Pæle og rafter
Kalmarbrædder
Lærk og Douglas
Bygningstømmer til byggeri
Opsavning efter ønskede mål

Køb og salg af træ:

Langtømmer
Korttømmer

**Planter sælges i alle størrelser og
sorter til fordelagtige priser. Vi opkøber
gerne træ fra rod. Høj pris gives!**

Vedskovvej 6, 8883 Gjern • www.vedskov.dk
mail@vedskov.dk • Peter Laursen 4058 3826
Kontor: 2211 8072 / 4084 1764

St. Hjøllund Savværk ApS
Faurholtvej 3, 7362 Hampen
st.hjoellund@vedskov.dk

Norlund med overskud Egenkapital tabt, likviditet sikret

Det nordjyske savværk Norlund A/S har i 2020 opnået et resultat før skat på 2,9 mio. kr og efter skat på 4,6 mio. kr. Det er en væsentlig forbedring af resultatet for 2019 som var -2,5 mio. kr både før og efter skat.

Ledelsen oplyser at regnskabsåret 2020 har levet op til forventningerne, og det realiserede resultat anses for tilfredsstillende.

- I 2020 har vi set en positiv udvikling både internt hos Norlund og eksternt i markedet. Det vidner et aldeles fornuftigt årsresultat også om – en resultatudvikling jeg ser frem til at fortsætte i 2021, udtaler adm. direktør Jørgen S. Skriver fra Norlund A/S.

Det underliggende resultat i 2020 er påvirket af en positiv efterspørgsel på træ i markedet og en fornuftig udvikling af markedspriserne i løbet af året.

Selskabet har i 2020 fortsat implementeringen af en række effektiviseringstiltag, som kan styrke selskabets fremadrettede position og konkurrencekraft. 2020 har været præget af optimering af flere interne processer, en fornuftig efterspørgsel efter træ og ikke mindst en god udvikling i markedspriserne.

Selskabets egenkapital er tabt pr. 31. december 2020 og udgør -19.457 t.kr. Selskabets kapitalberedskab er sikret ved, at selskabets ejer og bankforbindelse stiller kreditfaciliteter til rådighed til den fortsatte udvikling af selskabet.

Ledelsen forventer, at de budgetterede mål realiseres og den nødvendige likviditetsplan således er sikret.

Ledelsen vil i 2021 fortsætte arbejdet med at udbygge selskabets position som en af de foretrukne samarbejdspartnere for danske trælasthandlere, byggemarkeder, udvalgte industrikunder samt udvalgte dele af træindustrien.

Der vil ske en fortsat effektivisering af produktionen og andre processer parallelt med udviklingen af produkter og løsninger som markedet efterspørger. Ledelsen forventer således en positiv resultatudvikling i 2021.

Revisionspåtegning

Regnskabet er revideret af Deloitte Statsautoriseret Revisionspartnerskab. I revisionspåtegningen hedder det bl.a.:

”Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31.12.2020 samt af resultatet af selskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 01.01.2020 - 31.12.2020 i overensstemmelse med årsregnskabsloven....

Uden at det har påvirket vores konklusion, gør vi opmærksom på oplysninger i note 1, hvori ledelsen redegør for væsentlige forudsætninger, herunder likviditet i relation til fortsat drift. Det er således en væsentlig forudsætning i relation til going concern, at de budgetterede mål opnås.”

Note 1 fra ledelsen om going concern

”Selskabets egenkapital er tabt pr. 31. december 2020. Ledelsen forventer, at egenkapitalen kan reetableres ved egen drift.

Norlund producerer konstruktionstræ, emballage, paller, flis og savsmuld. Savværket er certificeret efter såvel PEFC som FSC.

Norlund A/S ligger i Nørager, omgivet af Rold Skov. Savværket er grundlagt i 1878 og er ejet af Nørlundfonden.

Mio. kr	2020	2019	2018	2017	2016
Bruttofortjeneste	25,1	20,1	24,5	26,0	21,8
Driftsresultat	5,7	0,4	4,0	6,5	-0,2
Finansielle poster	-2,8	-2,9	-2,9	-1,3	-1,3
Årets resultat	4,6	-2,5	1,0	5,2	-1,6
Balancesum	65,6	67,7	61,3	58,5	65,9
Investeringer	3,8	2,6	4,4	3,7	1,1
Egenkapital	-19,5	-24,6	-22,0	-23,4	-29,4
Ansatte	36	35	36	36	34

Selskabets kapitalberedskab til at gennemføre de lagte planer for 2021 er sikret ved at selskabets bankforbindelse, under forudsætning af at budgetterede mål opnås, stiller de fornødne kreditfaciliteter til rådighed.” 🌿

Kilder

Pressemeddelelse 23.3.21
Årsrapport 2020, www.cvr.dk

Rold Skov Savværk i minus -5,7 mio. kr i 2019/20, men plus i 2020/21

Rold Skov Savværk har aflagt et regnskab for perioden 1. oktober 2019 - 30. september 2020. Regnskabet viser et underskud på 5,7 mio. kr mod et underskud på 4,4 mio. kr året før.

Rold Skov Savværk A/S har to savværker, i Sabro ved Århus og i Arden i Rold Skov. Selskabet ejes af Lindenberg Gods A/S som har 115 ansatte og en omsætning på godt 200 mio. kr. Aktiviteten består af savværksdrift, træforarbejdning og handel med træ.

Selskabets ledelsesberetning gengives nedenfor:

“Årets resultat udgør et underskud på 7,3 mio. kr. før skat og 5.7 mio. kr. efter skat. Prisrelationerne imellem råvare og færdigvare var i de første tre kvartaler af regnskabsåret meget dårlige på grund af lave færdigvarepriser og medførte utilfredsstillende resultater i disse kvartaler.

Priserne har ændret sig væsentligt mod slutningen af 4. regnskabskvartal, men det har først haft afgørende effekt for indtjeningen i det nye regnskabsår. Samlet betyder det, at regnskabsårets resultat har været utilfredsstillende.

COVID-19 skabte stor usikkerhed i foråret omkring afsætningen. Der blev gennemført tiltag for at begrænse produktionen, men det blev kun i mindre grad aktuelt at gennemføre disse.

Efter sommerferien har efterspørgslen udviklet sig meget positivt med markante prisstigninger på færdigvarerne til følge. Produktionen har kunnet øges, men først med effekt efter regnskabsårets afslutning.

Der er ikke søgt eller modtaget støtte fra de af Folketinget tilbudte hjælpepakker i forbindelse med COVID-19.

For at sikre en høj soliditet i selskabet har moderselskabet lavet et kapitaltilskud på 3 mio.kr., hvorefter egenkapitalen udgør 26,1 mio. kr. pr. 30. september 2020, svarende til en soliditet på 32 %.

Forventet udvikling

Lagrene af færdigvarer i EU er aktuelt på et lavt niveau, og efterspørgslen er på et højt niveau. Derfor forventes de prisstigninger på færdigvarer, som er set over efteråret og første halvdel af vinteren 2020/21, at kunne holde i en længere periode.

Der er fortsat betydelig usikkerhed omkring COVID-19 og mulige kommende nedlukninger af lande og dermed markeder. Ligeledes er der fortsat usikkerhed omkring markedet i UK efter Brexit, som er et af Europas største markeder for skåret nåletræ.

Afsætningen af savværkets biprodukter i form af flis til celluloseindustrien vil være under betydeligt pres i det kommende år grundet nedlukning af betydelig kapacitet på celluloseværkerne i Skandinavien.

På trods af disse usikkerheder har savværksdriften i de første måneder af det nye regnskabsår 2020/21 haft positiv indtjening.

Det er fortsat vores vurdering, at den stigende fokus på bæredygtighed og miljø forventes at

vill påvirke forbruget af træ positivt såvel internationalt som nationalt i de kommende år.

Træ vil netop kunne imødekomme et ønske om begrænsning af CO2-udslip langt bedre end andre byggematerialer. Der arbejdes med projekter, som vil kunne øge savværkets produkters anvendelse i denne grønne omstilling.

Vi forventer for det kommende regnskabsår et positivt resultat før skat.” 🌿

Kilde:

Årsrapport 2019/20. www.cvr.dk

Foto: Rold Skov Savværk

Mio. kr	2019/20	2018/19	2017/18	2016/17	2015/16
Bruttofortjeneste	18,7	21,5	21,4	22,6	27,4
Primær drift	-7,1	-5,5	-7,5	-7,6	-3,9
Årets resultat	-5,7	-4,4	-6,0	-6,2	-3,8
Balancesum	81,7	95,6	88,1	85,2	90,6
Egenkapital	26,1	28,8	27,7	29,7	30,9
Soliditetsgrad %	31,9	30,1	31,4	34,8	34,1
Ansatte	55	57	65	68	72

JJ Skovservice

v/Jens Johansen

Vadet 2 . DK 4660 St. Heddinge . tlf. +45 56 50 32 02
fax +45 56 50 32 03 . mobil +45 20 45 82 02

Alle skoventreprenøropgaver udføres

Besøg os på www.jjskovservice.dk

Kronospan overskud i 2019/20 Lille fremgang ventes i 2020/21

Kronospan har aflagt regnskab for 1. oktober 2019 til 30. september 2020. Hovedaktiviteten er produktion og salg af spånplader, melaminbelagte spånplader og kundetilpassede spånplader med fer og not som markedsføres under navnet Novopan.

Resultat og udbytte

Ledelsesberetningen gengives, let redigeret:

Covid-19 pandemien medførte på kort sigt en nedgang i omsætning, men det er genoprettet trods de udfordringer som pandemien medfører. Omsætningen blev 64,0 mio. euro (477 mio. kr), et fald på 0,8% i forhold til 2018/19..

Primær drift blev 6,7 mio. euro (49,8 mio. kr), en fremgang på 6%. Primær drift blev 4,5 mio. euro (33,5 mio. kr), en fremgang på 5%. Og Fremgangen skyldes lavere omkostninger til råvarer.

Ledelsen anser resultatet for tilfredsstillende.

Som bidrag til at forbedre miljøet og opfylde miljøkravene i fremtiden er der installeret et vandrensningsanlæg. Desuden er der opført et posefilter til energianlægget og en scrubber til udsugning fra presseområdet.

Der blev investeret 7,5 mio. euro (55,8 mio. kr), 4% mere end året før. Både i 2020 og 2019 har investeringerne især omfattet modernisering af anlæg og maskiner samt miljøforbedringer. Moderniseringerne er finansieret ved forøgelse af den langfristede gæld.

Der er udloddet udbytte i løbet af 2020 for regnskabet der sluttede 30.9.2019 på i alt 3 mio. euro. Der er udloddet udbytte i løbet af 2019 for regnskabet der sluttede 30.9.2018 på i alt 4 mio. euro.

Produktion og afsætning

Selskabets kundebase omfatter industrien inden for møbel-, bolig/køkken- og byggeindustri i Danmark og Skandinavien, altså en meget bred kundebase. Det er dog nødvendigt at bevare et højt niveau af service og en attraktiv produktportefølje. Der sker en omhyggelig kreditstyring for at begrænse mulige tab. Hjemmemarkedet står for 73% af omsætningen.

Efterspørgslen efter spånplader og forædlede træplader i Danmark påvirkes af både lokale og globale makroøkonomiske forhold. Der forventes en stabil efterspørgsel i det kommende år lokalt og i nabolandene inden for møbel-, køkken og bygningsindustrien.

Selskabet har etableret et langstigtet samarbejde med få store kunder som står for en betydelig del af salgsindtægten, især gennem salg af kundetilpassede plader, og denne forretningsmodel ventes at fortsætte. Ledelsen er desuden i gang med at forny miljøtilladelse der kræves ifølge de relevante lokale regler.

Ledelsen forventer ikke at covid-19 pandemien på længere sigt vil have negativ indflydelse på driften. Den giver tværtimod en mulighed for at gennemgå driften og forbedre effektiviteten.

Kronospan på Djursland bruger 380.000 tons træ om året til spånplader. En del af råvaren består af træaffald.

Novopan Klimagulv består af spånplader, rør til gulvvarme og øverst gulvplanker.

Mio. euro	2019/20	2018/19	2017/18	2016/17	2015/16
Omsætning	64,0	64,5	69,3	67,8	68,1
Ordinært resultat	4,5	4,3	4,6	4,4	3,9
Resultat efter skat	3,1	3,5	3,7	3,6	3,1
Aktiver	47,7	45,5	40,7	36,1	35,4
Egenkapital	15,9	15,7	16,2	17,6	20,1
Soliditetsgrad	33	35	40	49	57
EK forrentning	20	22	22	19	14
Antal ansatte	223	217	217	219	214

Forventninger

Selskabet forventer i 2020/21 fortsat at investere i forbedringer af produktkvalitet og kundeservice, forbedre arbejdsmiljøet, investere i omkostningsbesparelser, optimere teknologien for at forbedre effektiviteten og investere i ny teknologi og nye produkter for at øge produktionskapaciteten.

Selskabets forretningsmæssige muligheder forventes at være uændrede. Trods covid-19 pandemien forventes uændret efterspørgsel. Der ventes en fremgang i omsætning på 4% samt forbedring i resultatet. 🌱

Kilder:

Report and Financial Statements 30 september 2020.

www.cvr.dk

www.kronospan-dk.dk

Foto: Kronospan

Marts 2021

Marts var mild og fik en middel på 3,9 grader. Det er højere end den nye normal for 1991-2020 på 3,3 gr., og normalen for 1961-90 på 2,1 gr. Der er dog langt til rekorden på 6,1 gr. fra 1990 og 2007. Det var lunest i Nordsjælland og Sydjylland med en middel på 4,0 gr.

Den laveste temperatur blev -11,3 gr. ved Horsens d. 9.3. Den højeste temperatur blev 20,1 gr., målt d. 31.3 i Store Jyndevad i Sønderjylland. Det er den 7. højeste maksimumtemperatur siden 1874 – rekorden er på 22,2 gr. fra 1990. Antallet af frostdøgn blev 14,3 hvor den nye normal for 1991-2020 er 12,5 døgn.

Det har altså været varmt om dagen idet middeltemperaturen har været høj. Men der har også været en del kolde nætter.

Der faldt 51 mm nedbør på landsplan. Normalen for 1991-2020 er 47 mm og den gamle normal er 46 mm. Der var kun 0,1 snedækkedøgn (defineret ved at halvdelen af jorden er dækket med 0,5 cm sne klokken 8) – normalen er 3,9 døgn. Der faldt mest nedbør i det sydlige Jylland.

Solen skinnede i 141 timer. Det er 11 timer mere end normalen for 1991-2020.

Der blev målt vindstød på 28,3 m/s (storm) og 10-minutters middelvind på 22,5 m/s (stormende kuling) ved Skagen d. 11.3.

Kilde: www.dmi.dk 🌿

Periode	Marts		April
	Målt	Normal (1961-90)	Målt
<i>Temperatur, gr.</i>			
Middel	3,9	2,1	0,1
Absolut minimum	-11,3	-12,3	-20,7
Absolut maximum	20,1	14,0	15,1
Antal frostdøgn	14,3	15	17
<i>Nedbør, mm</i>			
Nordjylland	43	44	29
Midt- og Vestjylland	55	51	26
Østjylland	52	46	27
Syd- og Sønderjylland	63	54	25
Fyn	55	41	27
V-, S-Sjælland, Lol-Fal	42	38	24
Kbh., Nordsjælland	36	39	25
Bornholm	50	39	36
Lands gennemsnit	51	46	26
<i>Vindstyrke, m/s</i>			
Middel	4,7	6,3	4,6
Højeste vindstød	28,3		24,9
Antal graddage	407	461	473
Antal soltimer	141	110	101

Danish Hardwood 2019/20

Mindre overskud

Danish Hardwood fik et overskud på godt 600.000 kr ud af en bruttofortjeneste på 8,8 mio. kr i det regnskab som sluttede 30.9.20. Resultatet betegnes som tilfredsstillende.

Resultatet for 2019/20 er betydeligt lavere end året før hvor det blev til et overskud på 4,7 mio. kr ud af en bruttofortjeneste på 13,5 mio. kr.

Danish Hardwood ligger i Ugerløse på Sjælland og laver opskæring og tørring af løvtræ, især bøg til møbler og gulve. Savværket er FSC certificeret til handel med følgende træarter: Bøg, eg, ask, ær, birk, fyr, gran, eucalyptus.

Kilde: www.cvr.dk 🌿

Mio. kr	2019 /20	2018 /19	2017 /18	2016 /17	2015 /16
Bruttofortjeneste	8,8	13,5	12,8	9,7	11,1
Årets resultat efter skat	0,6	4,7	4,2	1,3	2,6
Aktiver	40,3	40,7	35,6	31,9	30,0
Egenkapital	33,6	32,9	28,3	26,1	24,8

Forslag om nyt museum

I Jagt- og Skovbrugsmuseets lade

Dansk Jagt- og Skovbrugsmuseum flyttede i 2017 fra Hørsholm til Auning på Djursland. Siden da har det været usikkert hvad der skulle ske med museets bygninger i Hørsholm. Der er bl.a. tale om en lade og en stald der blev opført til det for længst nedrevne Hirschholm Slot.

Nu har Hørsholm Kommune besluttet at være med til at finansiere et kommende oplysningsmuseum. Ideen til det ny museum kommer fra Museum Nordsjælland der drives af Hørsholm, Gribskov og Hillerød kommuner.

Det nye museum skal være i den store kornlade på 1040 m². De samlede udgifter til indretning og udstilling vil løbe op i 29 mio. kr.

De fleste penge skal komme fra fonde mv., men for at kunne rejse penge skal kommunen også være med. Kommunen bidrager i forvejen til Museum Nordsjælland med 2,7 mio. kr om året. Det er meningen at det nye museums drift skal hvile i sig selv.

Kilde: www.sn.dk 25.2.21 🌿

FORSTPLANT
www.forstplant.dk

Anita P. Nørgaard
T: 20 14 18 69
apn@forstplant.dk
DK & Ekspert

Steen Hougaard
T: 21 40 30 21
shj@forstplant.dk
DK

Jens Houkjær
T: 40 45 44 80
jh@forstplant.dk
DK & Ekspert

Peter Klængerskov
T: 20 84 37 22
pkj@forstplant.dk
DK & Naturplant

Jørgen L. Olesen
T: 61 76 06 00
shj@forstplant.dk
Midtjylland

Verner Lauritsen
T: 20 49 84 01
vl@forstplant.dk
Sjælland

Forstplant er din uvildige plantemægler. Vi har rødderne solidt plantet i et værdifuldt partnerskab med Naturplant. Et partnerskab, der giver vore kunder kort vej til specialiseret viden på alle områder af handel med planter i markedets højeste kvalitet, skovrejsning og naturbepantninger og ikke mindst planter til produktion af juletræer og pyntegrønt. Vi er en effektiv spiller med en høj faglighed og det skarpeste overblik over plantemarkedet.